BR- 335/2026

Kieruję na Zarząd

CZŁONEK ZARZĄDU
M Pihowicz
Michał Pihowicz

Projekt

Uchwała Nr / /2026
Rady Powiatu Pruszkowskiego
z dnia ..... 2026 r.

w sprawie przyjęcia Powiatowego programu służącego działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielenie specjalistycznej pomocy zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą domową, na lata 2026-2029.

Na podstawie art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym(Dz. U. z 2025 r.poz.1684 , z 2026 r. poz.252) oraz art. 6 ust.3 pkt 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2025 r. poz. 1684, z 2026 r. poz.252) uchwala się , co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Powiatowy program służący działaniom profilaktycznych mającym na celu udzielenie specjalistycznej pomocy zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą domową, na lata 2026 -2029, w brzmieniu stanowiącym załącznik do uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu Pruszkowskiego.

§ 3.Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

adw. Kazimiera Wichrowska
1285 radca prawny

DYREKTOR
Zespołu Ośrodków Wsparcia
w Piastowie
K. Wiśniewska
Katarzyna Wiśniewska

SKARBNIK
Powiatu Pruszkowskiego
Katarzyna Jasińska

Uzasadnienie

Podjęcie uchwały stanowi wykonanie ustawowego obowiązku opracowania i realizacji programów służących działaniom profilaktycznych mającym na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą domową zawartego w art. 6 ust 3 pkt 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej.

DYREKTOR
Zespołu Ośrodków Wsparcia
w Piastowie
Katarzyna Wiśniewska

CZŁONEK ZARZĄDU
Michał Pihowicz

Załącznik do Uchwały Nr.....
Rady Powiatu Pruszkowskiego
z dnia .....

powiat
pruszkowski
nieskończone możliwości

POWIATOWY PROGRAM SŁUŻĄCY DZIAŁANIOM PROFILAKTYCZNYM MAJĄCYM NA CELU UDZIELENIE SPECJALISTYCZNEJ POMOCY, ZWŁASZCZA W ZAKRESIE PROMOWANIA I WDROŻENIA PRAWIDŁOWYCH METOD WYCHOWAWCZYCH W STOSUNKU DO DZIECI W RODZINACH ZAGROŻONYCH PRZEMOCĄ DOMOWĄ NA LATA 2026-2029

Zespół Ośrodków Wsparcia w Piastowie

Spis treści

I. WPROWADZENIE 3

II. PRZEMOC WOBEC DZIECKA – AKTY PRAWNE, DEFINICJA I CHARAKTERYSTYKA ZJAWISKA 4

1. Akty prawne dotyczące ochrony dzieci przed przemocą 5

4. Definicja przemocy wobec dziecka 6

5. Charakterystyka zjawiska 6

6. Objawy przemocy wobec dziecka 8

7. Cykl przemocy – mechanizm powtarzalności 8

III. PROFILAKTYKA PRZEMOCY DOMOWEJ WOBEC DZIECI – DEFINICJE, PRZYKŁADY, SKUTECZNOŚĆ 9

1. Definicja profilaktyki przemocy wobec dzieci 9

2. Przykłady działań profilaktycznych 10

3. Skuteczność profilaktyki – warunki i wyzwania 10

4. Znaczenie wczesnej interwencji i edukacji 11

IV. ADRESACI PROGRAMU 12

V. REALIZATORZY PROGRAMU 13

VI. CELE PROGRAMU: 13

VII. DIAGNOZA ZJAWISKA PRZEMOCY WOBEC DZIECI 14

1. Analiza wyników 15

2. Działania, które powinny być skierowane do rodziców dzieci, według przedstawicieli placówek przedszkolnych 36

3. Działania, które powinny być skierowane do rodziców dzieci, według przedstawicieli reprezentujących szkoły podstawowe 37

4. Działania, które powinny być skierowane do rodziców dzieci, według przedstawicieli reprezentujących szkoły ponadpodstawowe 37

5. Działania, które powinny być skierowane do uczniów 38

6. Wsparcie kadry pedagogicznej 38

VIII. KOSZTORYS I HARMONOGRAM POWIATOWEGO PROGRAMU SŁUŻĄCEGO DZIAŁANIOM PROFILAKTYCZNYM MAJĄCYM NA CELU UDZIELENIE SPECJALISTYCZNEJ POMOCY, ZWŁASZCZA W ZAKRESIE PROMOWANIA I WDROŻENIA PRAWIDŁOWYCH METOD WYCHOWAWCZYCH W STOSUNKU DO DZIECI W RODZINACH ZAGROŻONYCH PRZEMOCĄ DOMOWĄ NA LATA 2026-2029 40

1. Kosztorys Powiatowego Programu Służącego Działaniom Profilaktycznym Mającym na Celu Udzielenie Specjalistycznej Pomocy, Zwłaszcza w Zakresie Promowania i Wdrożenia Prawidłowych Metod Wychowawczych w Stosunku do Dzieci w Rodzinach Zagrożonych Przemocą Domową na Lata 2026-2029, stanowi załącznik do programu 40

2. Harmonogram 40

IX. PRZEWIDYWANE REZULTATY. 40

X. FINANSOWANIE PROGRAMU 41

XI. EWALUACJA 41

XII. BIBLIOGRAFIA 42

I. WPROWADZENIE

Rodzina jest podstawowym środowiskiem wpływającym na prawidłowy rozwój osobowości dziecka i młodzieży. Gdy nie spełnia ona swoich funkcji – zwłaszcza w zakresie zapewniania miłości i poczucia przynależności – może stać się źródłem poważnych problemów, takich jak przemoc, agresja czy wykorzystywanie seksualne. Tego rodzaju doświadczenia mają długotrwały wpływ na psychikę młodych ludzi. Przykładem mogą być dzieci pochodzące z rodzin alkoholowych. Przyczyny patologii rodzinnych często wiążą się z trudną sytuacją materialną, bezrobociem, konfliktami domowymi, rozwodami, brakiem opieki lub umieszczeniem dziecka w placówce opiekuńczej. To właśnie w dzieciństwie kształtują się wzorce zachowań – nabyte od najbliższego otoczenia – które z czasem stają się uznawane za normę. Dzieci narażone na przemoc (także medialną i domową, szczególnie w rodzinach z problemem alkoholowym) mogą utrwalać negatywne zachowania, które później powielają w dorosłym życiu, tworząc podobne schematy we własnych rodzinach. Skutkiem takich doświadczeń są m.in.: brak zaufania, niska samoocena czy wrogość wobec świata, które utrudniają prawidłowe funkcjonowanie w rolach społecznych i rodzinnych. W rodzinach prawidłowo funkcjonujących zaspokajane są podstawowe potrzeby dzieci: bezpieczeństwa, akceptacji, emocjonalnej więzi i przynależności. Każde zakłócenie tych funkcji może prowadzić do dysfunkcji, zarówno czasowej, jak i trwałej. Takie rodziny określane są jako zagrożone, problemowe lub niepełne – najczęściej z samotnym rodzicem, który musi pełnić podwójną rolę i często staje przed trudnym zadaniem zastąpienia drugiego opiekuna.

Zachowania dzieci – również w środowisku szkolnym – wynikają z oczekiwań, jakie wobec nich stawia otoczenie. Gdy napotykają na przeszkody, może to prowadzić do frustracji i agresji, a długotrwałe niezaspokojenie potrzeb opiekuńczych skutkuje trudnościami w adaptacji społecznej. Często rodzice nie są świadomi, że przemoc nie jest jedyną metodą wychowawczą – sami mogli być jej ofiarami w dzieciństwie, co przekłada się na powielanie destrukcyjnych wzorców. Często wierzą, że stosując surowość, postępują słusznie („mnie bito, a wyrosłem na porządnego człowieka"). Tego typu przekonania należy jak najszybciej przełamywać poprzez wsparcie rodzin w ich codziennym funkcjonowaniu i zwiększanie świadomości na temat alternatywnych metod wychowawczych. Edukowanie rodziców

w zakresie prawidłowych zachowań i relacji rodzinnych to kluczowy krok ku budowaniu zdrowych więzi i wspieraniu indywidualnego rozwoju dziecka.

Dzieci potrzebują miłości, ciepła, bezpieczeństwa i akceptacji. Gdy w ich otoczeniu pojawiają się negatywne zjawiska społeczne, ich rozwój zostaje poważnie zaburzony.

Podsumowując, niezwykle istotne jest prowadzenie działań profilaktycznych mających na celu poprawę funkcjonowania rodzin dysfunkcyjnych. Przemoc domowa niesie za sobą wielowymiarowe skutki, dlatego przeciwdziałanie jej powinno być wspólnym zadaniem administracji państwowej i lokalnej. Celem programu jest wskazanie skutecznych sposobów eliminowania przemocy oraz promowania pozytywnych metod wychowawczych – zwłaszcza w rodzinach narażonych na kryzysy. Na terenie Powiatu Pruszkowskiego za realizację tych zadań odpowiada Powiat Pruszkowski ze wskazaniem na Zespół Ośrodków Wsparcia w Piastowie, oferujący m.in. schronienie oraz pomoc psychologiczną, pedagogiczną, prawną, społeczną i psychiatryczną.

Realizacja Powiatowego Programu Działań Profilaktycznych w Zakresie Promowania i Wdrażania Prawidłowych Metod Wychowawczych w Stosunku do Dzieci w Rodzinach Zagrożonych Przemocą Domową na lata 2026-2028 ma na celu zmniejszenie skali przemocy przez wspieranie rodzin w budowaniu zdrowych relacji. Wykorzystując wiedzę i doświadczenie specjalistów, program ten może skutecznie przeciwdziałać przemocy wobec dzieci i młodzieży poprzez szeroko rozumiane działania profilaktyczne.

II. PRZEMOC WOBEC DZIECKA – AKTY PRAWNE, DEFINICJA I CHARAKTERYSTYKA ZJAWISKA

Przemoc wobec dzieci jest jednym z najpoważniejszych zagrożeń dla ich zdrowia fizycznego, psychicznego oraz rozwoju społecznego i emocjonalnego. Stanowi rażące naruszenie praw dziecka, a jej skutki mogą być odczuwane przez całe życie – wpływając nie tylko na samopoczucie jednostki, ale również na jej zdolność do funkcjonowania w rodzinie, szkole i społeczeństwie. Ze względu na swoją złożoność i różnorodność form, zjawisko to wymaga wielopłaszczyznowego podejścia i zdecydowanej reakcji zarówno ze strony instytucji, jak i społeczeństwa.

1. Akty prawne dotyczące ochrony dzieci przed przemocą

Przemoc wobec dzieci jest zjawiskiem, które znajduje swoje odzwierciedlenie w licznych aktach prawnych – zarówno międzynarodowych, jak i krajowych. Tworzą one ramy ochronne dla dziecka, gwarantując mu bezpieczeństwo, poszanowanie godności osobistej oraz rozwój w środowisku wolnym od przemocy.

2. Dokumenty międzynarodowe

1) **Konwencja o Prawach Dziecka** – to podstawowy dokument ONZ, ratyfikowany przez Polskę, który ustanawia, że każde dziecko ma prawo do życia, rozwoju, wychowania w duchu pokoju i bezpieczeństwa, a także ochrony przed wszelkimi formami przemocy, zaniedbania, wykorzystywania seksualnego i handlu.
2) **Konwencja Rady Europy o zapobieganiu i zwalczaniu przemocy wobec kobiet i przemocy domowej (tzw. Konwencja Stambulska)** – uwzględnia również dzieci jako świadków przemocy domowej oraz osoby bezpośrednio nią dotknięte.

3. Prawo krajowe

1) **Konstytucja RP (art. 72)** – stanowi, że Rzeczpospolita Polska zapewnia ochronę praw dziecka. Każdy ma prawo żądać od organów władzy publicznej ochrony dziecka przed przemocą, okrucieństwem, wyzyskiem i demoralizacją.
2) **Kodeks rodzinny i opiekuńczy** – reguluje prawa i obowiązki rodziców względem dzieci, nakładając na nich obowiązek należytej opieki i wychowania bez stosowania przemocy.
3) **Kodeks karny (art. 207, 200, 190a, 191, 197 i inne)** – przewiduje kary za znęcanie się nad dziećmi, wykorzystywanie seksualne, groźby, przemoc fizyczną oraz psychiczną.
4) **Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej** – definiuje przemoc, wskazuje instytucje odpowiedzialne za pomoc ofiarom i reguluje działania pomocowe i interwencyjne.
5) **Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej** – podkreśla obowiązek wczesnej interwencji i wspierania rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze.
6) **Rządowy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024-2030.**

7) **Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2024-2028.**
8) Rozporządzenie Rady Ministrów w sprawie procedury **"Niebieskiej Karty"**, która umożliwia podejmowanie działań pomocowych wobec rodzin, gdzie podejrzewa się przemoc domową – w tym także wobec dzieci.

4. Definicja przemocy wobec dziecka

Przemoc wobec dziecka to każde umyślne działanie lub zaniechanie ze strony dorosłego, które naraża dziecko na cierpienie fizyczne, psychiczne, emocjonalne, seksualne lub społeczne. Przemoc może być zarówno jednorazowym incydentem, jak i powtarzającym się schematem. Może mieć miejsce w rodzinie, szkole, środowisku rówieśniczym, a także w przestrzeni cyfrowej.

Zgodnie z definicją Światowej Organizacji Zdrowia (WHO), przemoc wobec dziecka to każde działanie lub jego brak, które narusza prawa i dobro dziecka, powoduje rzeczywistą lub potencjalną szkodę dla jego zdrowia, rozwoju, godności lub życia. Może to być zarówno przemoc fizyczna, psychiczna, seksualna, jak i zaniedbanie. Definicja ta uwzględnia nie tylko celowe działanie, ale również zaniechanie obowiązków opiekuńczych. Oznacza to, że dziecko może być ofiarą przemocy również wtedy, gdy nie otrzymuje odpowiedniego wsparcia emocjonalnego, edukacyjnego czy zdrowotnego – mimo braku jawnych aktów agresji.

Istotne jest podkreślenie, że **dziecko nie musi wykazywać widocznych obrażeń fizycznych**, aby być ofiarą przemocy. Przemoc psychiczna, zaniedbanie lub przemoc relacyjna często nie pozostawiają zewnętrznych śladów, lecz mogą prowadzić do głębokich, długotrwałych urazów emocjonalnych.

5. Charakterystyka zjawiska

1) Przemoc fizyczna

Obejmuje działania takie jak bicie, klapsy, popychanie, szarpanie, duszenie, oparzenia czy stosowanie narzędzi (np. pasa). Może prowadzić do trwałych obrażeń, zaburzeń psychosomatycznych, a w skrajnych przypadkach – do śmierci dziecka. Każde fizyczne naruszenie nietykalności dziecka należy uznać za przemoc, nawet jeśli intencją dorosłego jest tzw. "dyscyplina".

2) Przemoc psychiczna (emocjonalna)

To wszelkie formy działań, które podważają poczucie wartości dziecka, jego bezpieczeństwo i stabilność emocjonalną. Obejmuje wyzywanie, poniżanie, krzyczenie, szantaż emocjonalny, zastraszanie, ignorowanie, czy też manipulację (np. gaslighting – forma psychicznej kontroli poprzez zakłamywanie rzeczywistości).

3) Zaniedbanie

To chroniczne niezaspokajanie podstawowych potrzeb dziecka – zdrowotnych, żywieniowych, edukacyjnych, emocjonalnych. Przykłady to: brak ubrań, jedzenia, pomocy medycznej, opieki emocjonalnej lub edukacyjnej. Skutkuje opóźnieniami w rozwoju, osłabieniem zdrowia, izolacją społeczną.

4) Wykorzystywanie seksualne

Dotyczy wszelkich czynności o charakterze seksualnym, w które włączane jest dziecko, niezależnie od tego, czy dziecko rozumie ich charakter. Może to być nie tylko akt fizyczny, ale też zmuszanie do oglądania pornografii, robienie zdjęć o charakterze seksualnym, molestowanie przez Internet. Skutki są dramatyczne – od depresji po zaburzenia tożsamości seksualnej i próby samobójcze.

5) Przemoc relacyjna (społeczna)

Polega na niszczeniu więzi dziecka z innymi ludźmi, odrzucaniu, ignorowaniu, izolowaniu z grupy rówieśniczej, rozsiewaniu plotek. To częsta forma przemocy w środowisku szkolnym, która może prowadzić do fobii społecznych i braku zaufania.

6) Cyberprzemoc

W dobie Internetu zjawisko to nabiera szczególnego znaczenia. Obejmuje publikowanie kompromitujących materiałów, nękanie, wykluczanie z grup online, seksting, groźby, hejt. Cyberprzemoc jest trudna do kontrolowania i bardzo dotkliwa dla ofiary, ponieważ może mieć globalny zasięg.

7) Przemoc ekonomiczna

Choć mniej oczywista, dotyczy sytuacji, w których dziecko jest pozbawiane dostępu do środków niezbędnych do życia i rozwoju (np. przez niepłacenie alimentów, celowe ograniczanie zasobów przez opiekuna).

6. Objawy przemocy wobec dziecka

Rozpoznanie przemocy wymaga uważności i wiedzy. Objawy nie zawsze są oczywiste, ale niektóre z nich powinny wzbudzić czujność:

1) **fizyczne**: siniaki w różnych fazach gojenia, ślady po przypalaniu, złamania, niechęć do przebierania się, niepokój przy kontakcie z dorosłymi.
2) **psychiczne**: depresja, lęki, trudności z koncentracją, ataki paniki, wycofanie społeczne, zaburzenia snu, niska samoocena.
3) **społeczne i edukacyjne**: spadek wyników w nauce, niechęć do szkoły, wagary, problemy z nawiązywaniem relacji.
4) **związane z zaniedbaniem**: niedożywienie, nieodpowiedni ubiór, brak przyborów szkolnych, częste choroby.
5) **związane z wykorzystywaniem seksualnym**: trudności w zasypianiu, zaburzenia jedzenia, nadmierna wiedza o seksualności, moczenie nocne, samookaleczanie.

7. Cykl przemocy – mechanizm powtarzalności

Zjawisko przemocy często ma **cykliczny charakter**, w którym można wyróżnić trzy fazy:

1) **faza narastającego napięcia** – pojawia się napięcie emocjonalne, osoba stosująca przemoc staje się rozdrażniona, a dziecko – zalęknione, czujne, wycofane.
2) **faza ostrej przemocy** – dochodzi do wybuchu agresji. Dziecko może zostać pobite, upokorzone, poniżone lub seksualnie wykorzystane.
3) **faza miodowego miesiąca** – sprawca okazuje skruchę, przeprasza, obiecuje poprawę. Dziecko często chce wierzyć, że to już się nie powtórzy.

Z czasem cykl przyspiesza, a przemoc staje się coraz bardziej intensywna. Dziecko rozwija syndrom wyuczonej bezradności, w wyniku którego przestaje szukać pomocy, nie

wierzy w zmianę sytuacji. Może również dojść do syndromu sztokholmskiego, czyli utożsamienia się z oprawcą.

III. PROFILAKTYKA PRZEMOCY DOMOWEJ WOBEC DZIECI – DEFINICJE, PRZYKŁADY, SKUTECZNOŚĆ

Profilaktyka przemocy domowej wobec dzieci jest kluczowym elementem polityki społecznej i zdrowotnej, mającym na celu ograniczenie skali tego zjawiska oraz ochronę najmłodszych przed jego dramatycznymi skutkami. Skuteczna profilaktyka opiera się na kompleksowym podejściu, obejmującym działania edukacyjne, interwencyjne i wspierające, realizowane zarówno na poziomie rodziny, jak i środowiska lokalnego. Głównym celem profilaktyki jest nie tylko zapobieganie samym aktom przemocy, ale również wczesne rozpoznawanie sytuacji ryzyka oraz wzmacnianie kompetencji wychowawczych i emocjonalnych u rodziców, opiekunów i dzieci.

Z perspektywy ochrony praw dziecka oraz dbałości o jego prawidłowy rozwój, profilaktyka musi uwzględniać wielowymiarowy charakter przemocy – jej przyczyny, formy oraz konsekwencje. Skuteczne przeciwdziałanie przemocy nie jest możliwe bez zintegrowanej współpracy instytucji: placówek oświatowych, ochrony zdrowia, pomocy społecznej, wymiaru sprawiedliwości oraz organizacji pozarządowych. Tylko systemowe, konsekwentne i długofalowe działania profilaktyczne mogą doprowadzić do realnego ograniczenia przemocy wobec dzieci.

1. Definicja profilaktyki przemocy wobec dzieci

Profilaktyka przemocy wobec dzieci to **wszelkie działania podejmowane w celu zapobiegania występowaniu przemocy fizycznej, psychicznej, seksualnej, ekonomicznej i zaniedbania wobec dzieci, obejmuje edukację dzieci i dorosłych, wzmacnianie kompetencji wychowawczych rodziców, tworzenie bezpiecznego środowiska w instytucjach oraz wczesne reagowanie na sygnały zagrożenia, jej zadaniem jest nie tylko ochrona dzieci przed przemocą, ale także budowanie świadomości, jak rozpoznawać niepokojące sytuacje i jak skutecznie reagować, aby zapewnić dziecku bezpieczeństwo, wsparcie i poszanowanie jego praw.**

Profilaktyka w kontekście przemocy domowej dzieli się na trzy poziomy:

1) **profilaktyka uniwersalna** – skierowana do całego społeczeństwa, obejmuje np. kampanie społeczne, szkolenia, edukację w szkołach.
2) **profilaktyka selektywna** – dedykowana grupom podwyższonego ryzyka (np. rodzinom z trudnościami wychowawczymi, dzieciom z doświadczeniem traumy).
3) **profilaktyka wskazująca** – adresowana do osób, u których zidentyfikowano pierwsze oznaki przemocy lub jej wysokie ryzyko.

2. Przykłady działań profilaktycznych

Działania profilaktyczne realizowane są na wielu poziomach, zarówno w instytucjach publicznych, jak i przez organizacje pozarządowe. Poniżej przedstawiono przykłady skutecznych form profilaktyki stosowanej wobec przemocy domowej wobec dzieci:

1) **programy edukacyjne w szkołach i przedszkolach**, uczące dzieci rozpoznawania przemocy, asertywności, granic osobistych oraz szukania pomocy.
2) **szkolenia dla rodziców i opiekunów**, w zakresie prawidłowych metod wychowawczych, rozwiązywania konfliktów bez przemocy, rozwijania empatii i komunikacji.
3) **kampanie społeczne**, np. „Stop przemocy", „Dzieciństwo bez przemocy", które podnoszą świadomość społeczną, łamią stereotypy i edukują opinię publiczną.
4) **działalność punktów konsultacyjnych i poradni psychologicznych**, oferujące wsparcie rodzinom w kryzysie oraz pomoc dzieciom doświadczającym przemocy.
5) **programy pracy socjalnej w środowisku lokalnym**, obejmujące wizyty domowe, asystenturę rodziny, wsparcie finansowe, terapeutyczne i wychowawcze.
6) **działania instytucjonalne**, obejmujące wdrażanie procedury „Niebieskiej Karty", interwencje kuratora sądowego, zespoły interdyscyplinarne ds. przeciwdziałania przemocy.

3. Skuteczność profilaktyki – warunki i wyzwania

Skuteczność działań profilaktycznych zależy od wielu czynników – zarówno jakościowych, jak i systemowych. Do najważniejszych warunków efektywności należą:

1) **wczesne rozpoznawanie problemu** – szybka identyfikacja przemocy lub jej ryzyka pozwala ograniczyć szkody i podjąć adekwatne działania pomocowe.
2) **zintegrowana współpraca międzyinstytucjonalna** – wymiana informacji, wspólne działania szkół, ośrodków pomocy społecznej, policji, sądów i organizacji pozarządowych.
3) **stałe podnoszenie kompetencji specjalistów** – nauczycieli, psychologów, pracowników socjalnych, policjantów – poprzez szkolenia, superwizje, konsultacje.
4) **dostępność pomocy** – fizyczna i emocjonalna dostępność punktów wsparcia oraz brak barier (finansowych, lokalizacyjnych, informacyjnych) w korzystaniu z nich.
5) **kultura i świadomość społeczna** – promowanie wartości takich jak: szacunek, troska, dialog, poszanowanie praw dziecka, empatia.

Należy również zauważyć, że profilaktyka przemocy domowej wymaga **ciągłości i systematyczności**. Jednorazowe akcje informacyjne nie są w stanie zbudować trwałej zmiany postaw. Konieczne są długofalowe programy, monitoring ich efektów oraz bieżące dostosowywanie metod do zmieniających się potrzeb społecznych.

4. Znaczenie wczesnej interwencji i edukacji

1) Wczesna interwencja oraz systemowe działania profilaktyczne stanowią fundament skutecznego przeciwdziałania przemocy wobec dzieci. Przemoc domowa i rówieśnicza, zwłaszcza ta, która pozostaje niezauważona lub zignorowana przez otoczenie, z dużym prawdopodobieństwem będzie się pogłębiać, prowadząc do coraz poważniejszych konsekwencji zdrowotnych i psychologicznych. Dlatego niezwykle istotne jest, aby odpowiednie służby – nauczyciele, pedagodzy, psycholodzy, pracownicy socjalni, lekarze, policjanci – posiadali wiedzę, kompetencje i narzędzia umożliwiające szybkie rozpoznanie sygnałów świadczących o tym, że dziecko doświadcza przemocy.

2) Skuteczność działań profilaktycznych zależy także od:

a) świadomości społecznej polegającej na edukacji rodziców, opiekunów i środowiska lokalnego na temat praw dziecka oraz konsekwencji stosowania przemocy musi być prowadzona systematycznie.

b) promowania pozytywnych metod wychowawczych, opartych na szacunku, dialogu i wsparciu emocjonalnym, powinno stanowić podstawę wszelkich działań profilaktycznych i wychowawczych.

3) Budowanie sieci wsparcia jako jeden z najważniejszych elementów skutecznego przeciwdziałania przemocy.

4) Dostęp do poradnictwa, terapii rodzinnej, konsultacji pedagogicznych i prawnych umożliwia rodzinom wyjście z kryzysu bez konieczności rozwoju patologii. Niezwykle ważne jest również zapewnienie dzieciom bezpiecznych przestrzeni – takich jak szkoła, świetlice środowiskowe, ośrodki wsparcia – w których mogą one otwarcie mówić o swoich doświadczeniach, być wysłuchane i zrozumiane.

W Powiecie Pruszkowskim istotnym ogniwem w realizacji takich działań jest **Zespół Ośrodków Wsparcia w Piastowie**, który oferuje schronienie, pomoc psychologiczną, medyczną, prawną, poradnictwo zawodowe i pomoc socjalną osobom dotkniętym przemocą. Rozwój i wdrażanie takich programów oraz szkolenie specjalistów w tym zakresie jest kluczowe dla przerwania cyklu przemocy. Wczesna reakcja, odpowiednio zaplanowane działania profilaktyczne i zaangażowanie środowiska lokalnego mogą realnie zmniejszyć skalę zjawiska przemocy wobec dzieci, ochronić przed dalszym krzywdzeniem i zapewnić im bezpieczne warunki do życia i rozwoju, ochroną przed dalszym krzywdzeniem.

IV. ADRESACI PROGRAMU

1. Adresatami Powiatowego Programu Działań Profilaktycznych w zakresie promowania i wdrażania prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą domową, na lata 2026-2028 są:
    1) rodziny zagrożone wystąpieniem przemocy domowej, niewydolne wychowawczo, doświadczające sytuacji kryzysowych, jak i te, w których już zdiagnozowano przemoc.
    2) rodziny, których dzieci czasowo umieszczone są w pieczy zastępczej.
    3) mieszkańcy Powiatu Pruszkowskiego.
    4) przedstawiciele służb i instytucji pracujących z dziećmi.

5) osoby znajdujące się w trudnej sytuacji życiowej, zagrożonych niedostosowaniem społecznym, doświadczających przemocy, osób stosujących przemoc oraz świadków.

V. REALIZATORZY PROGRAMU

Dbając o wysoką, jakość merytoryczną, jak i organizacyjną szkoleń odbywających się w ramach Powiatowego Programu Działań Profilaktycznych w zakresie promowania i wdrażania prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą domową, na lata 2026-2028 zadbaliśmy o to, aby realizatorami byli specjaliści pracujący w placówkach, które, na co dzień mają do czynienia z dziećmi i młodzieżą oraz osobami dorosłymi i znają potrzeby tej wymagającej grupy odbiorców. W tej edycji zadania Programu będą realizowane przez specjalistów pracujących w Zespole Ośrodków Wsparcia w Piastowie.

VI. CELE PROGRAMU:

1. **Cel główny:** zmniejszenie skali przemocy domowej w Powiecie Pruszkowskim poprzez udzielanie specjalistycznej pomocy oraz podejmowanie działań profilaktycznych wobec rodzin zagrożonych przemocą domową zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych.
2. **Cele szczegółowe:**
    1) Zwiększenie świadomości społecznej dotyczącej zjawiska przemocy domowej oraz promowanie prawidłowych metod wychowawczych w rodzinach zagrożonych przemocą domową,
    2) Wdrażanie prawidłowych metod wychowawczych u rodziców oraz kształtowanie postaw mających na celu budowanie bezpiecznych relacji w rodzinie,
    3) Promowanie prawidłowego rozpoznawania i reagowania na przemoc w środowisku domowym, rówieśniczym oraz na cyberprzemoc. Wzmacnianie umiejętności osobistych i społecznych oraz kształtowanie prawidłowych

zachowań dzieci i młodzieży w obliczu kryzysu psychicznego lub zagrożenia uzależnieniami.

4) Zwiększenie kompetencji w zakresie działań profilaktycznych i psychoedukacyjnych u osób pracujących z dziećmi i młodzieżą.
5) Wspieranie i pomoc dla rodzin doświadczających przemocy lub narażonych na jej wystąpienie w przezwyciężaniu trudności i wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

VII. DIAGNOZA ZJAWISKA PRZEMOCY WOBEC DZIECI

Zjawisko przemocy wobec dzieci nie zmniejsza się. Doznawanie przemocy powoduje u młodej osoby długotrwałe negatywne konsekwencje nie tylko fizyczne, ale również – jeśli nie przede wszystkim, psychiczne. W celu poszerzenia rozumienia zjawiska oraz określenia mocnych oraz słabych stron dotyczących przeciwdziałania przemocy wobec dzieci w Powiecie Pruszkowskim, Zespół Ośrodków Wsparcia w Piastowie przeprowadził w 2025 roku badanie w placówkach oświaty na terenie powiatu.

Badanie miało charakter anonimowej ankiety zawierającej zarówno pytania zamknięte, mieszane, jak i pytania otwarte, które miały na celu pozyskanie jakościowych danych mogących pogłębić rozumienie konkretnych trudności, z jakimi zmagają się jednostki oświaty w zakresie przeciwdziałania przemocy wobec dzieci. Łącznie w badaniu wzięło udział 29 placówek edukacyjnych (11 przedszkoli, 8 szkół podstawowych oraz 5 szkół ponadpodstawowych), wszystkie zostały poinformowane o celu przeprowadzanej ankiety, jej anonimowości i poufności zbieranych odpowiedzi.

Celem badania były:

1. Diagnoza zjawiska przemocy w placówkach oświaty, skali jej występowania, rozpoznanie jej rodzajów, a także określenie form wsparcia udzielanego uczniom doświadczającym tego zjawiska.
2. Poznanie metod profilaktyki przemocy w jednostkach oświaty, analiza obszarów podejmowanych działań profilaktycznych oraz sposobów ich wdrażania w poszczególnych instytucjach.
3. Diagnoza procedur stosowanych w placówkach edukacyjnych w przypadku podejrzenia lub potwierdzonego występowania przemocy wobec ucznia.

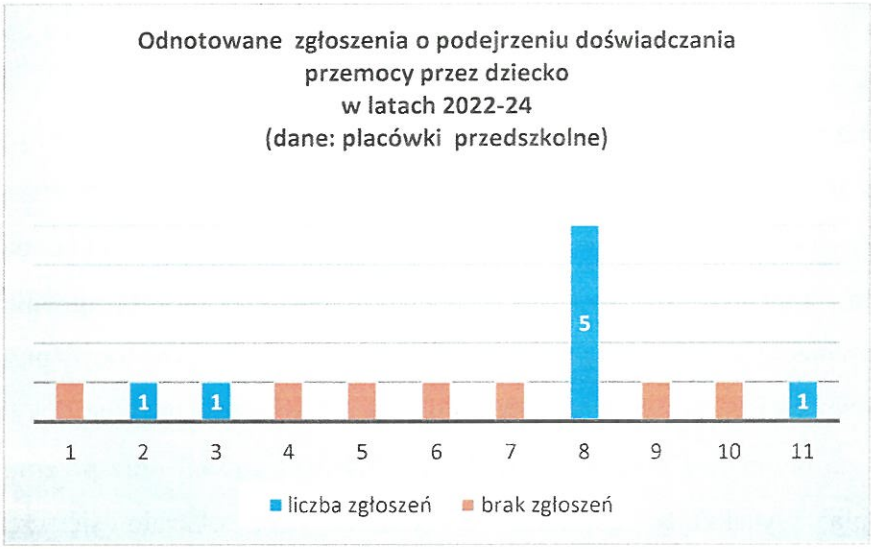
4. Analiza potrzeb instytucji oświaty w obszarze profilaktyki oraz podnoszenia skuteczności działań związanych z reagowaniem na przypadki przemocy wobec dzieci, które diagnozowane są w środowisku szkolnym.

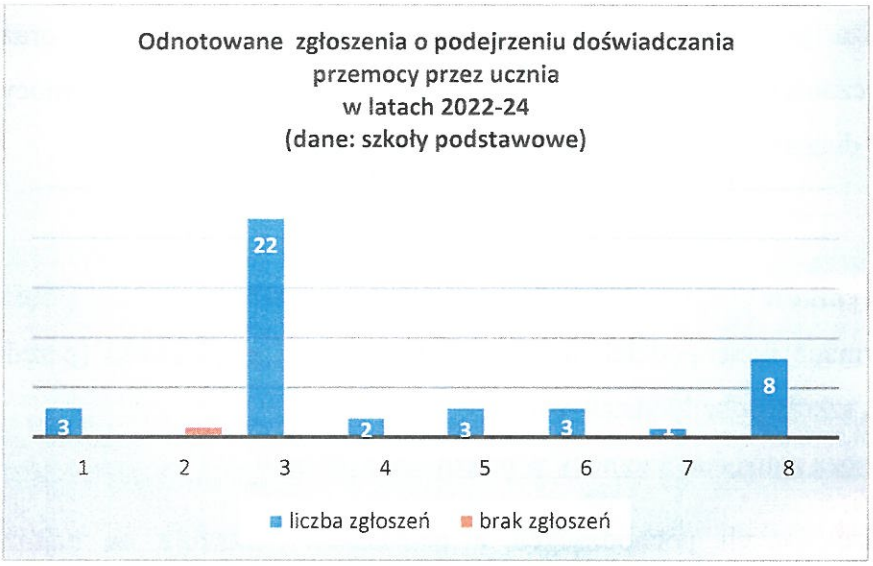
1. Analiza wyników

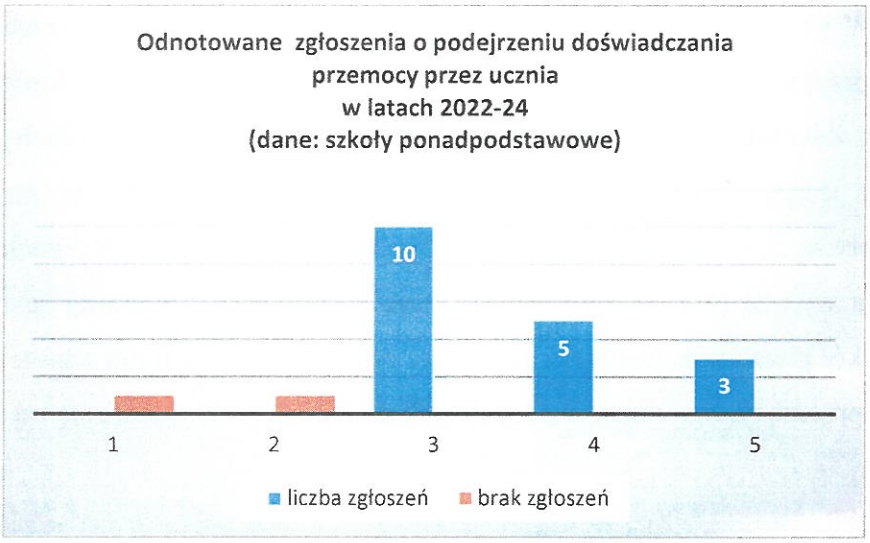
Otrzymane dane podzielono ze względu na rodzaj placówki (przedszkole, szkoły podstawowe, szkoły ponadpodstawowe).

a) Diagnoza zjawiska przemocy w placówkach oświaty

Analiza danych pochodzących z przedszkoli wskazuje na najniższy wskaźnik diagnozowanej przemocy spośród wszystkich placówek oświatowych biorących udział w badaniu. W siedmiu z nich nie odnotowano zgłoszeń przemocy, a w trzech odnotowano pojedyncze przypadki przemocy. Wyjątek stanowi jedna placówka, w której odnotowano aż 5 zgłoszeń. Zdecydowanie więcej zgłoszeń jest diagnozowanych w szkołach podstawowych – jedynie w jednej szkole nie zarejestrowano żadnego zgłoszenia, w pięciu kolejnych zgłoszenia dotyczyły sporadycznych przypadków (od 1 do 3 zgłoszeń). W dwóch szkołach ilość zgłoszeń była wyższa (8 i 22 zgłoszenia). Dane pochodzące z najmniej reprezentowanych w badaniu szkół ponadpodstawowych pokazują, że w dwóch z nich nie odnotowano zgłoszeń dotyczących przemocy, natomiast w pozostałych trzech ich ilość wahała się od 3 do 10.

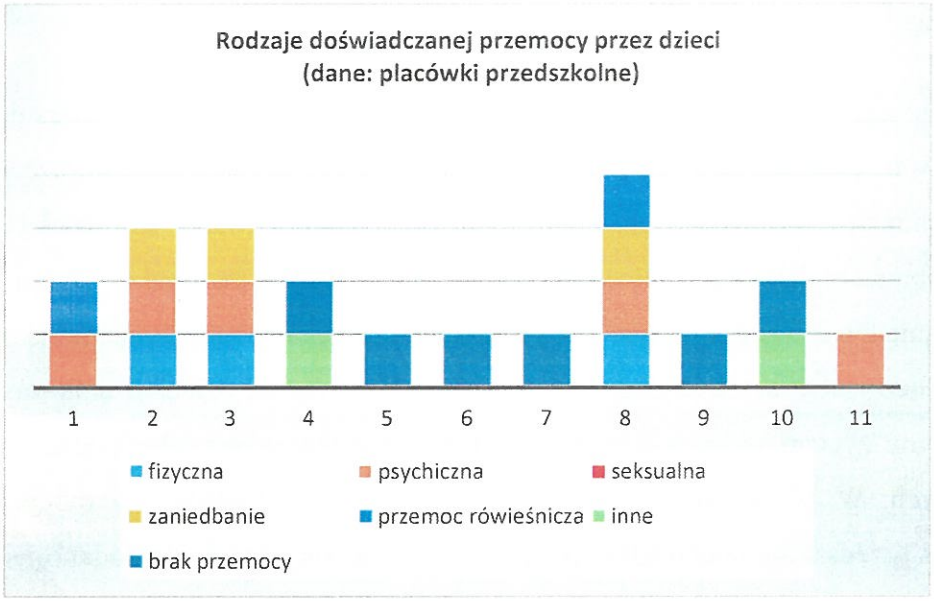

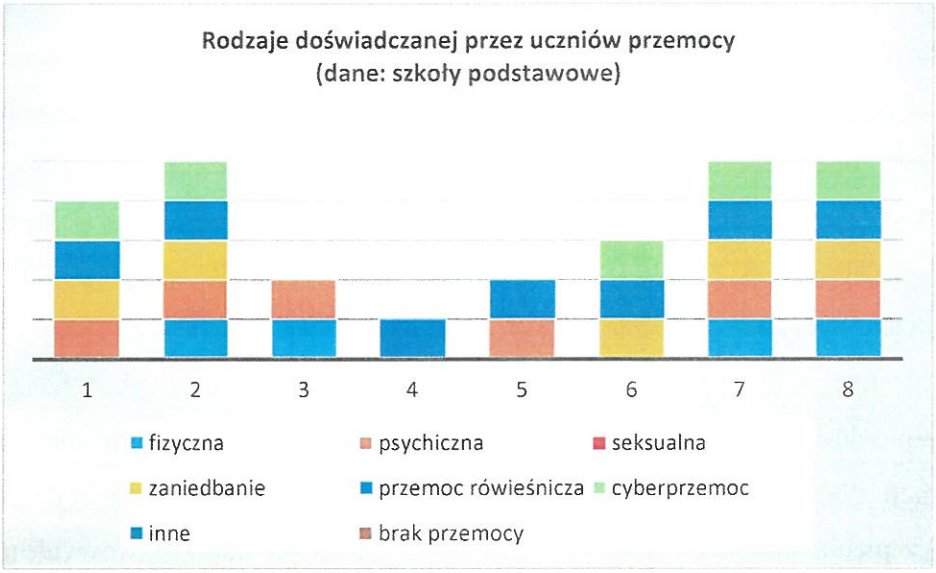

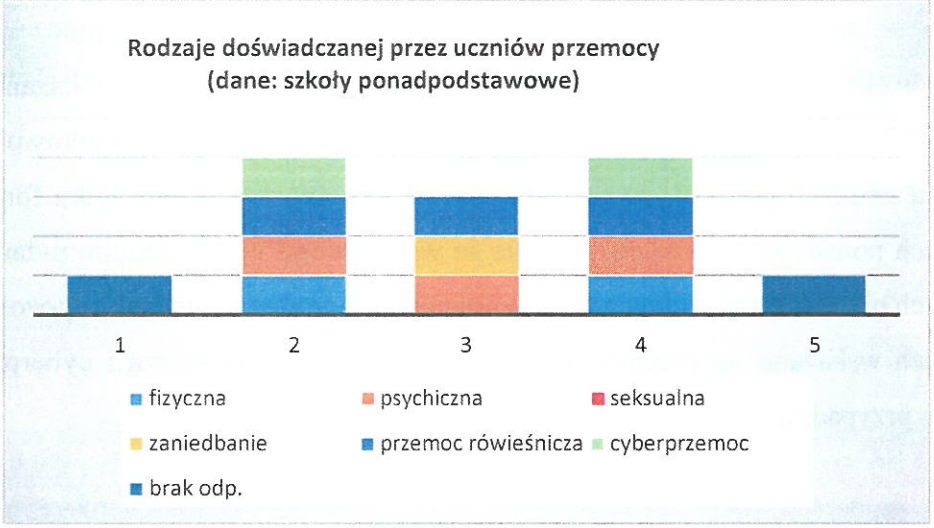

Kolejne pytanie w ankiecie dotyczyło form przemocy, jakich najczęściej doświadczają dzieci uczęszczające do badanych placówek. W sześciu przedszkolach wskazano na brak doświadczania przemocy, jednak w dwóch z tych placówek zaznaczono dodatkowo kategorię „inne" – jedno z przedszkoli wyjaśniło, że ta odpowiedź dotyczyła agresji wśród dzieci. W pozostałych pięciu placówkach przedszkolnych raportowano różne formy przemocy, jednak najczęstszą była przemoc psychiczna (wskazania w każdej z pięciu instytucji), kolejno malejąco wskazywano na przemoc fizyczną i zaniedbanie (po 3 placówki) oraz przemoc rówieśniczą (2 przedszkola). Analizując uzyskane w badaniu dane okazało się, że w szkołach podstawowych wskaźnik występowania przemocy jest wyższy niż w przedszkolach. W każdej z reprezentowanych placówek (pomimo innych deklaracji w pierwszym pytaniu) wskazano na występowanie przemocy, najczęstszą jej formą jest przemoc rówieśnicza (7 wskazań),

następnie niewiele rzadziej wskazywano na przemoc psychiczną (6 placówek) oraz cyberprzemoc i zaniedbania (po 5 wskazań). Ponadto, w 4 szkołach podstawowych pojawiła się przemoc fizyczna. Co jest dodatkowo niepokojące, w siedmiu szkołach podstawowych wskazano na współwystępowanie kilku form przemocy. W szkołach ponadpodstawowych, zgodnie ze wskazaniami w poprzednim pytaniu, w dwóch placówkach nie wskazano żadnych form występowania przemocy, jednak w pozostałych trzech jednostkach wskazano na przemoc fizyczną, psychiczną, rówieśniczą i cyberprzemoc oraz, w jednym przypadku, na zaniedbanie.

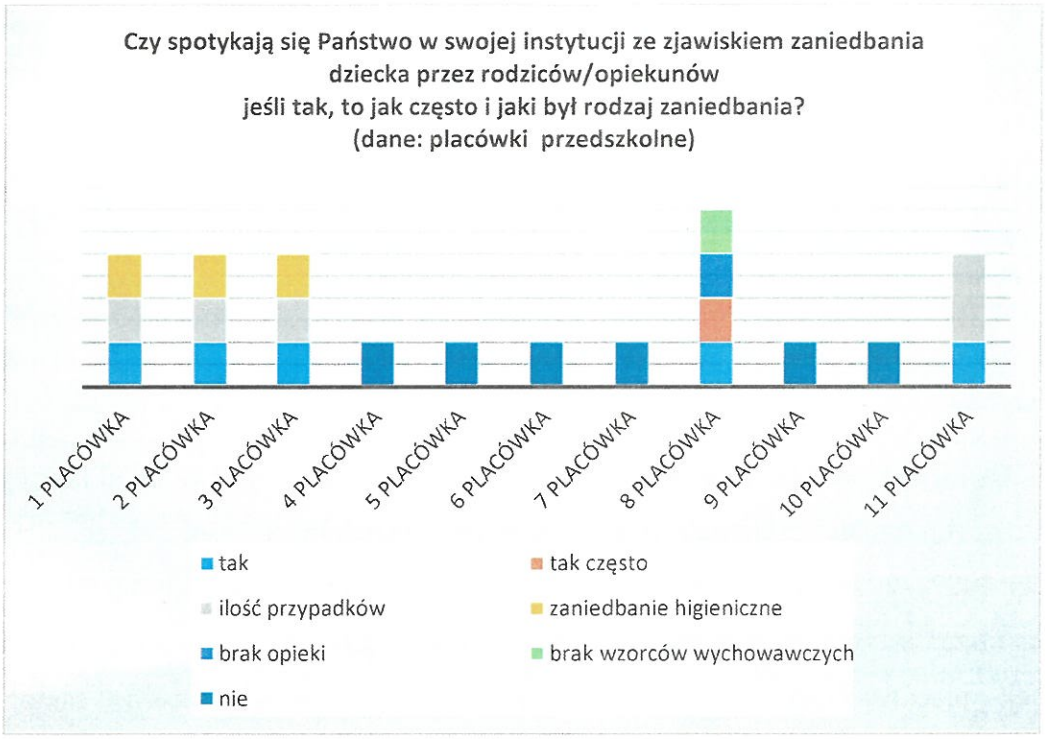

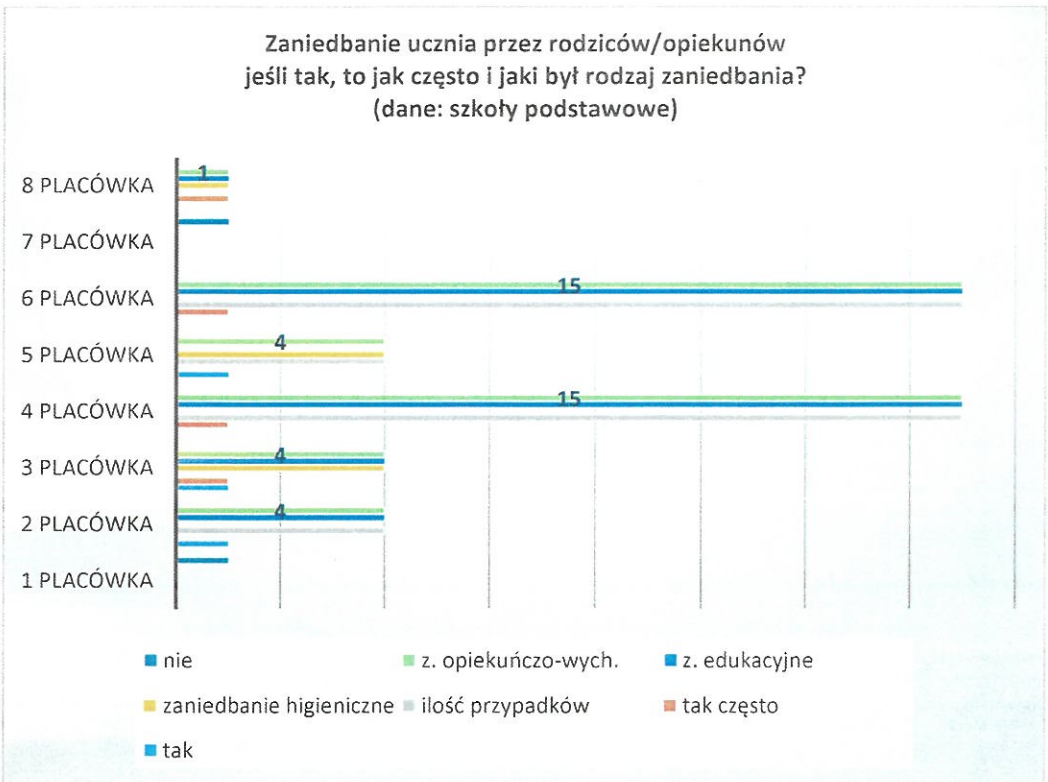

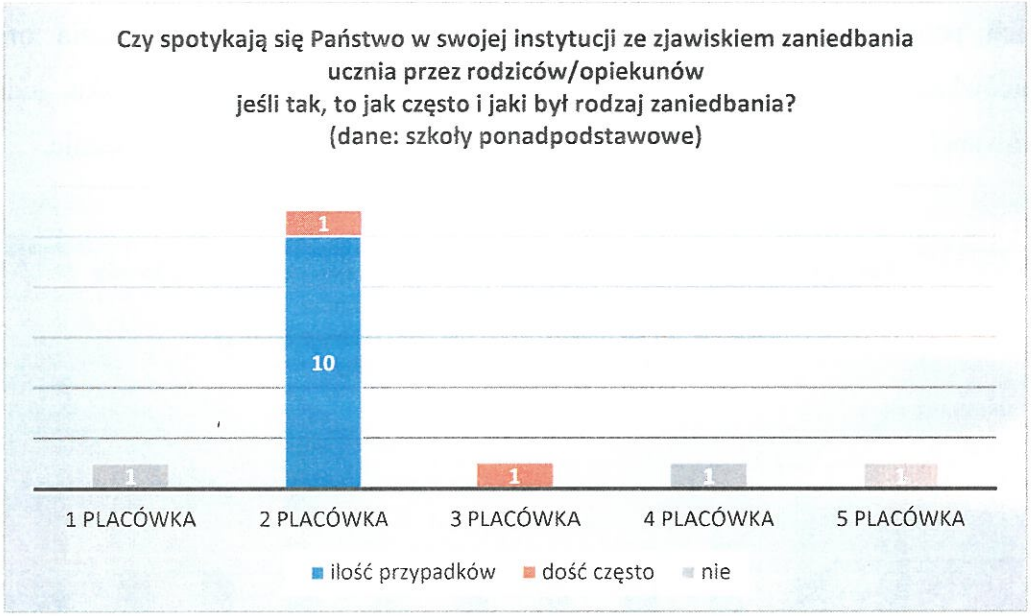

Szczególną uwagę poświęcono tematyce zaniedbania i przemocy rówieśniczej. Spośród 11 placówek przedszkolnych biorących udział w badaniu, w 6 nie wykazano zaniedbań. W pozostałych 5 przedszkolach zaniedbania były diagnozowane, najczęściej wskazywano na zaniedbania higieniczne (3 placówki). W dwóch kolejnych przedszkolach opisywano różne formy zaniedbań, między innymi pozostawianie dziecka przed ekranem na wiele godzin dziennie bez nadzoru, niechęć do zdiagnozowania trudności dziecka, brak zainteresowania codziennym życiem dziecka czy nienauczenie młodego człowieka podstawowych zasad społecznych. W 10 placówkach wskazano na brak występowania przemocy rówieśniczej, w jednym przedszkolu dochodziło do tej formy przemocy, jednak nie podano jej szczegółów. W szkołach podstawowych zaniedbanie zostało zdiagnozowane w 6 placówkach, z czego w 2 szkołach odnotowano aż po 15 interwencji związanych z tą formą przemocy. Wśród wymienianych rodzajów zaniedbań wskazywano na: zaniedbanie higieniczne, edukacyjne, materialne, niezapewnienie dziecku specjalistycznej opieki (np. wsparcia psychologa), brak kontroli nad obowiązkami szkolnymi, brak zapewnienia dziecku posiłków do szkoły, odpowiedniej do pogody odzieży czy niezbędnych przyborów szkolnych. Niestety, w przeciwieństwie do przedszkoli, ilość zgłoszeń przemocy rówieśniczej w szkołach podstawowych była zdecydowanie większa. W ankiecie wskazywano na zróżnicowane formy tej przemocy obejmujące przemoc fizyczną, psychiczną, izolację oraz cyberprzemoc. W dwóch placówkach szkolnych, w której prowadzona jest ewidencja tego typu zdarzeń wskazano, że w latach 2022-2024 odnotowano od 300 do 500 zgłoszeń tego rodzaju przemocy. W trzech z pięciu biorących udział w badaniu szkołach ponadpodstawowych nie wskazano na występowanie żadnej formy zaniedbania, w pozostałych dwóch placówkach ten rodzaj przemocy miał miejsce i głównie odnosił się do zaniedbania uczniów w sferze emocjonalnej

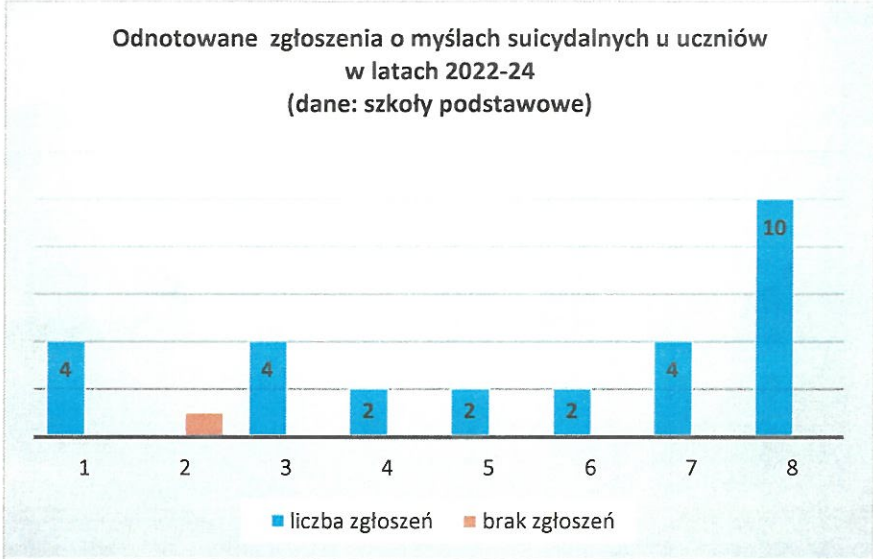
przez ich opiekunów. Jeśli chodzi o przemoc rówieśniczą, to była ona zgłaszana w czterech szkołach ponadpodstawowych i dotyczyła przemocy fizycznej, izolowania oraz hejtu. W placówkach nie prowadzono jednak szczegółowych analiz tego zjawiska, jednak ilość raportowanej w badaniu przemocy rówieśniczej wahała się między 3 a 50 rocznie.

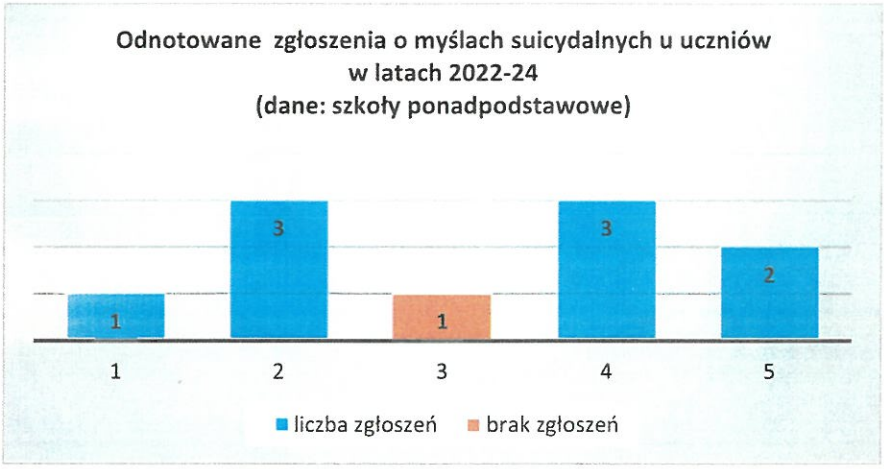

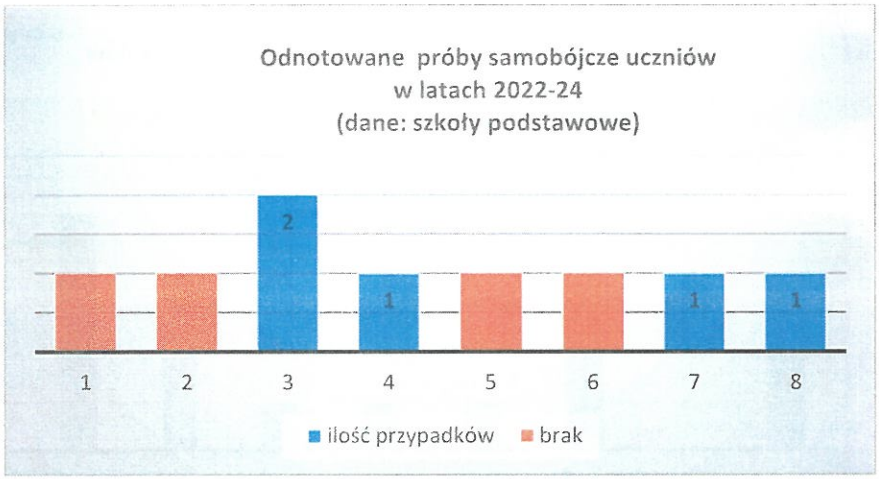

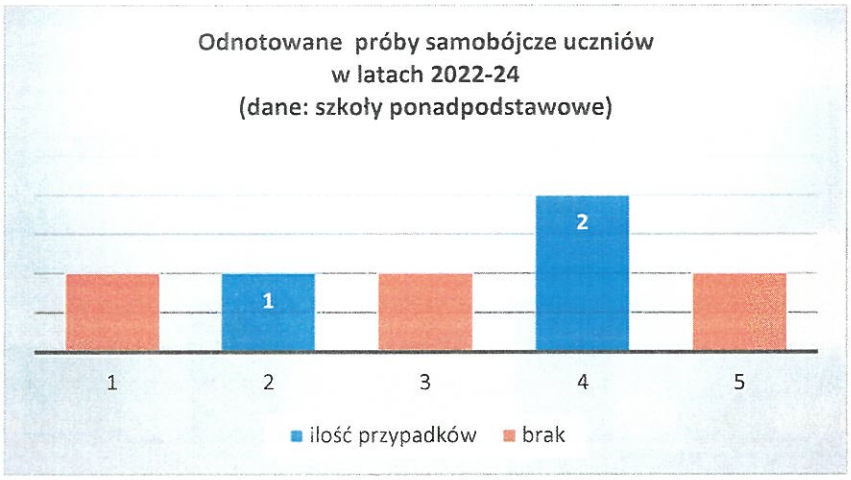
Osoby ankietowano poproszono dodatkowo o wskazanie, czy i w jakiej ilości placówki oświatowe otrzymały zgłoszenia dotyczące myśli suicydalnych wśród dzieci i młodzieży w latach 2022 – 2024. Przedszkola biorące udział w badaniu nie stwierdziły występowania tego typu zgłoszeń w swoich jednostkach. Niestety w szkołach podstawowych jedynie w jednej badanej placówce nie odnotowano zgłoszeń dotyczących myśli samobójczych, w pozostałych szkołach biorących udział w ankiecie odnotowano dwa (3 jednostki oświaty), cztery (również 3 szkoły podstawowe) oraz 10 tego typu zgłoszeń (1 placówka). Podobny poziom zgłoszeń wskazywały szkoły ponadpodstawowe uczestniczące w niniejszym badaniu – we wszystkich placówkach wskazano występowanie zgłoszeń myśli suicydalnych uczniów. W 1 szkole ponadpodstawowej wskazano jedno zgłoszenie, w kolejnej placówce odnotowano dwa takie zgłoszenia, a w pozostałych dwóch zgłoszono 3 przypadki myśli suicydalnych uczniów.

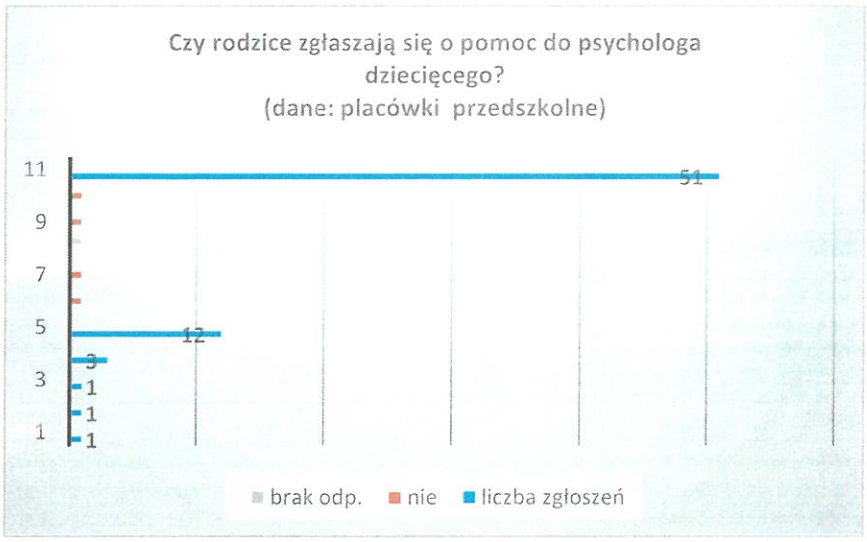

Jako rozszerzenie pytania o myśli suicydalne, ankietowanych poproszono o wskazanie liczby odnotowanych prób samobójczych wśród uczniów. W przedszkolach nie odnotowano takich prób. W czterech spośród badanych szkół podstawowych również nie odnotowano takich przypadków, jednak w pozostałych czterech placówkach tego typu próby miały miejsce – w jednej z placówek doszło do dwóch takich zgłoszeń, w pozostałych trzech były to pojedyncze przypadki. W szkołach ponadpodstawowych, spośród pięciu biorących udział w ankiecie, trzy jednostki nie odnotowały zgłoszeń prób samobójczych, w kolejnej odnotowano pojedynczy przypadek, a w jeszcze kolejnej zgłoszono dwie próby samobójcze uczniów.

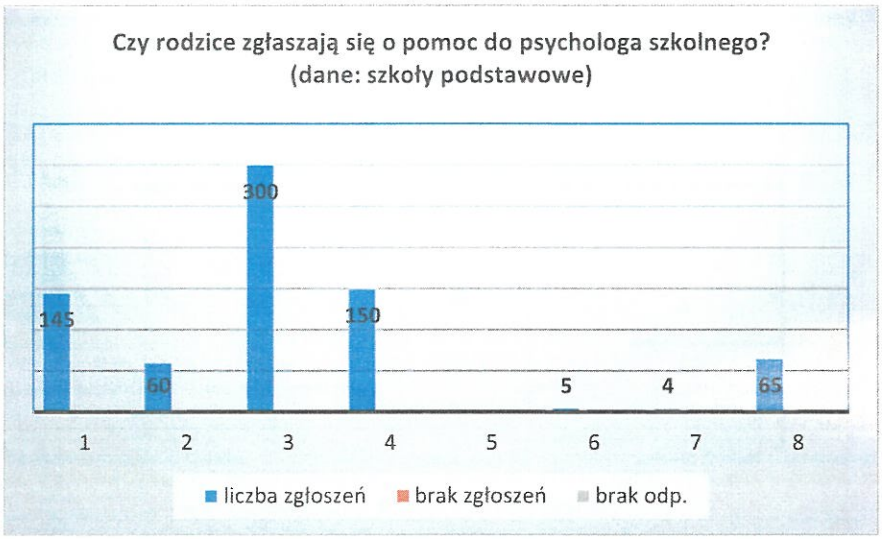

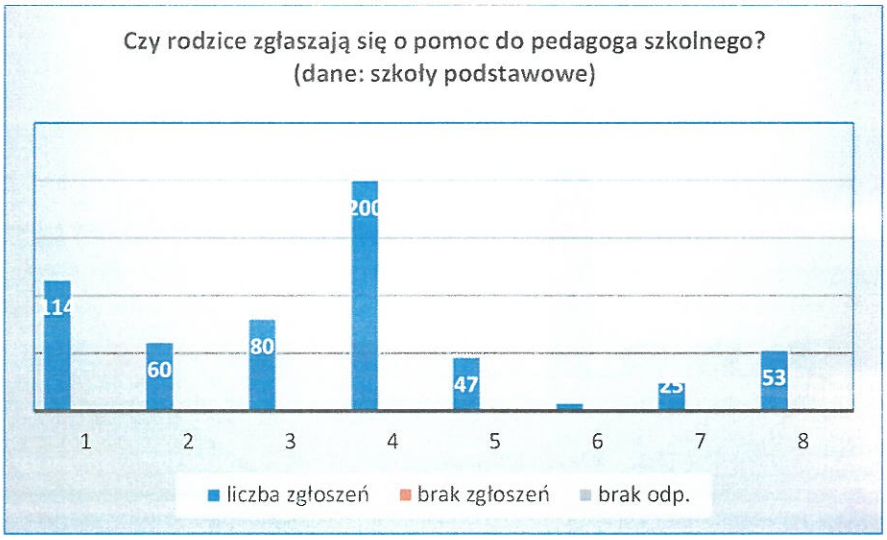
Respondentów poproszono również o wskazanie ilości zgłoszeń rodziców do psychologa oraz pedagoga szkolnego. W czterech placówkach przedszkolnych rodzice nie zgłaszali się po pomoc do psychologa, w kolejnych trzech jednostkach rodzice zgłaszali się do psychologa jeden raz. W trzech pozostałych placówkach ilość zgłoszeń była większa i wynosiła od 3 do 51. Jeśli chodzi o zgłoszenia się do pedagoga szkolnego to rodzice przedszkolaków nie mieli takiej potrzeby w 5 ankietowanych przedszkolach, w kolejnych trzech rodzice zgłaszali taką potrzebę jednorazowo, jednak w jednym z badanych przedszkoli odnotowano sześć zgłoszeń do pedagoga.

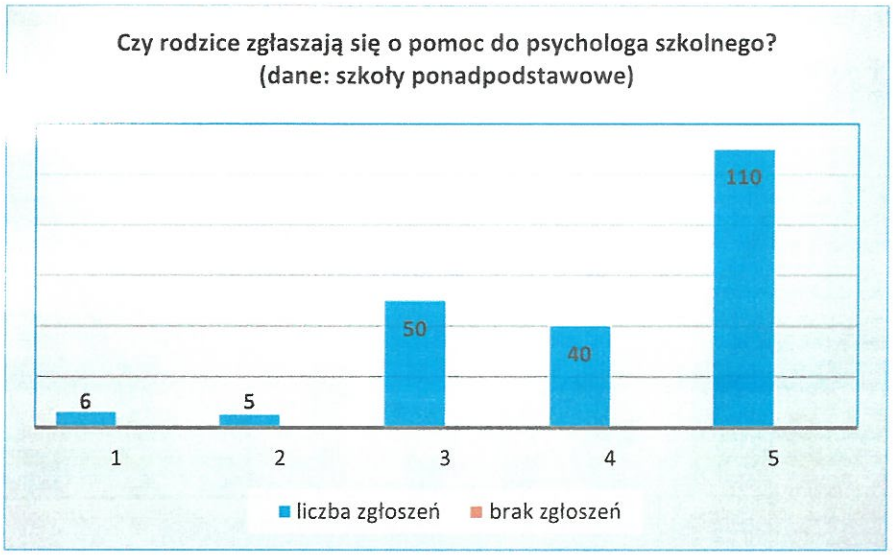

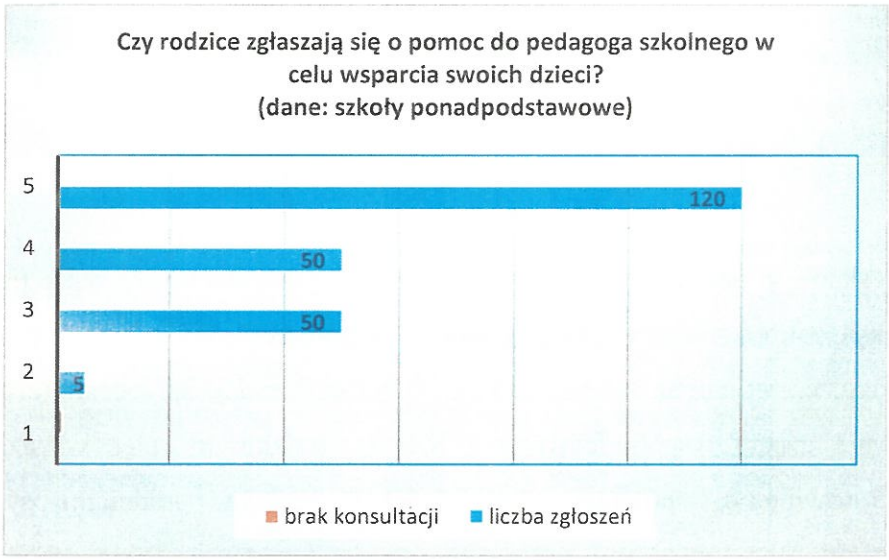
W szkołach podstawowych ilość zgłoszeń do psychologa szkolnego była wyższa, poza jedną placówką we wszystkich badanych jednostkach ankietowani potwierdzili korzystanie z pomocy psychologa szkolnego. W dwóch placówkach odnotowano 4 i 5 zgłoszeń. W pozostałych szkołach podstawowych liczba przeprowadzonych spotkań u psychologa wahała się od 60 do 300. We wszystkich szkołach podstawowych biorących udział w badaniu ankietowali wskazali, że rodzice poszukiwali wsparcia ze strony pedagoga szkolnego, a ilość zgłoszeń wynosiła od 7 do 200.

Jeśli chodzi o szkoły ponadpodstawowe, to we wszystkich badanych tego typu placówkach odnotowano chęć uzyskania pomocy od psychologa szkolnego (6-110 zgłoszeń). Otrzymano bardziej zróżnicowane wyniki, jeśli chodzi o wizytę u pedagoga szkolnego. W jednej szkole podstawowej nie odnotowano w ogóle zgłoszeń chęci uzyskania pomocy od pedagoga szkolnego, w pozostałych jednostkach odnotowano taką potrzebę, w ilości od 5 do 120 zgłoszeń.

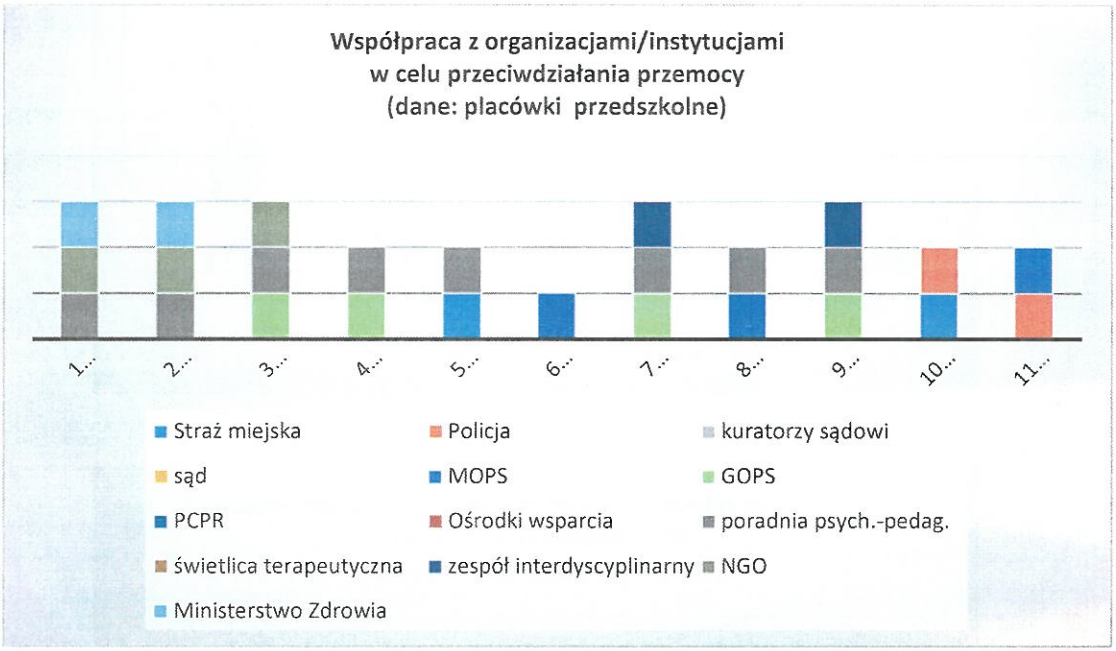

a) Profilaktyka przemocy w jednostkach oświaty

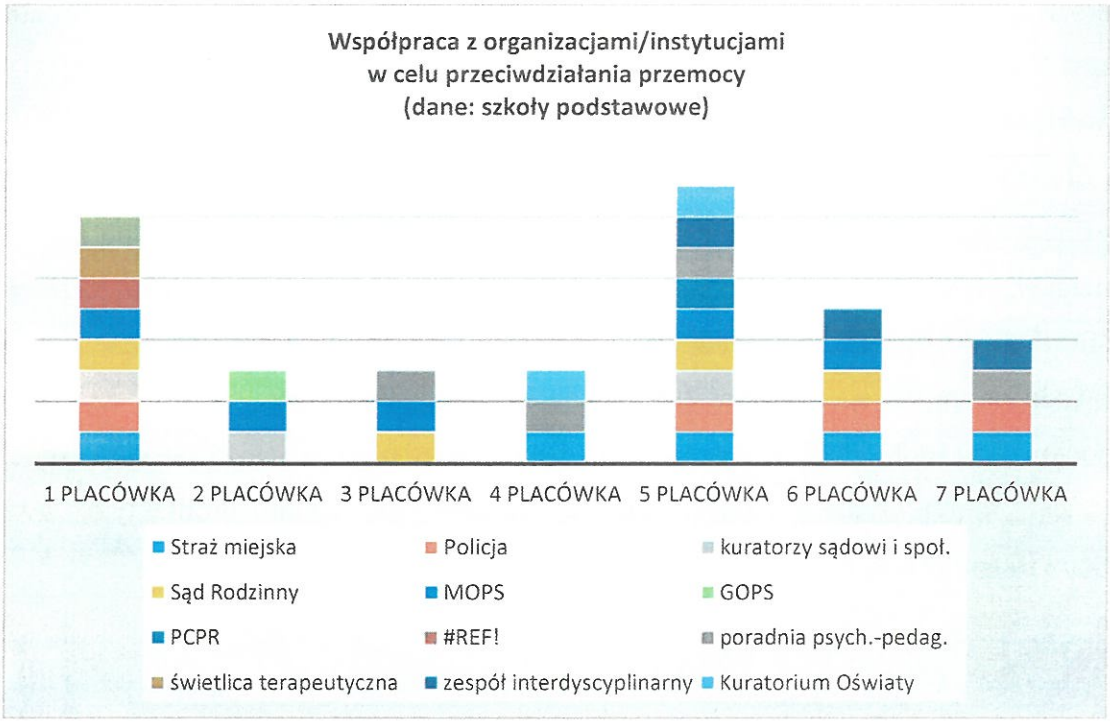
W drugiej części ankiety poproszono o wskazanie podmiotów, z którymi badane placówki współpracują w zakresie przeciwdziałania przemocy wobec dzieci i młodzieży. Miało to na celu uzyskanie informacji, które instytucje są najczęściej angażowane w przeciwdziałanie przemocy, z jakich programów korzystają oraz jakie formy wsparcia są podejmowane w kontekście przeciwdziałania zjawisku przemocy.

W przypadku placówek przedszkolnych współpraca w wyżej wymienionym zakresie podejmowana była najczęściej (8 jednostek oświaty) z poradniami psychologiczno – pedagogicznymi oraz z Gminną/Miejską Opieką Pomocy Społecznej. Trzy przedszkola wskazały na współpracę z organizacjami pożytku publicznego, sporadycznie zaś (po dwie

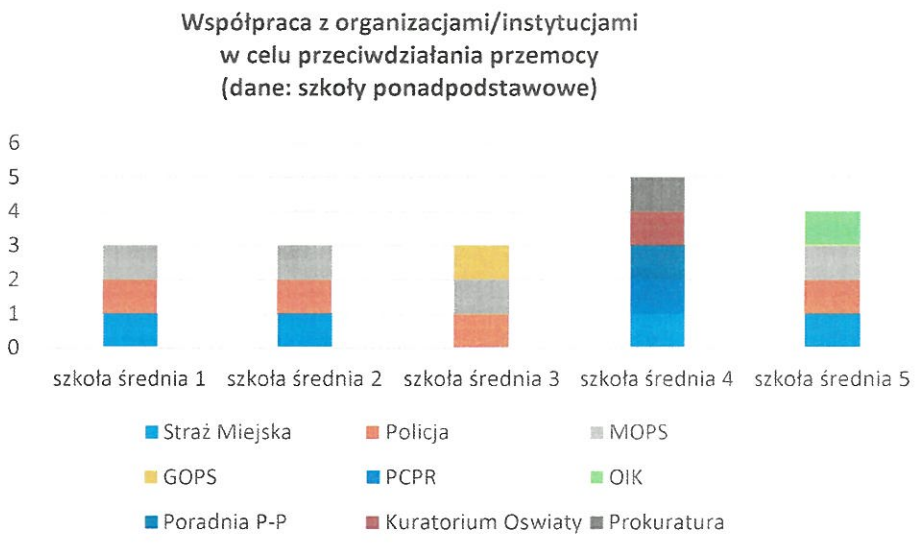
z jedenastu badanych placówek przedszkolnych) podejmowano współpracę z Zespołem Interdyscyplinarnym, Policją, Strażą Miejską oraz Ministerstwem Zdrowia.

Wyniki uzyskane z ankiet pochodzących ze szkół podstawowych wskazują na bardziej zróżnicowany zakres międzyinstytucjonalnej współpracy w zakresie przeciwdziałania przemocy, najczęściej jednak wskazywano na Ośrodki Pomocy Społecznej (sześć placówek). Prawie równie często współpracowano z Sądem Rodzinnym (pięć wskazań). Placówki informowały również o współpracy z Policją, Strażą Miejską, poradniami psychologiczno – pedagogicznymi oraz kuratorami sądowymi (po 4 wskazania). Dwie szkoły podstawowe poinformowały o współpracy z Zespołem Interdyscyplinarnym, a pojedyncze placówki podjęły również współpracę z Zespołem Ośrodków Wsparcia (ZOW), Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie (PCPR), świetlicą socjoterapeutyczną oraz z kuratorium oświaty.

Z danych pochodzących ze szkół ponadpodstawowych wynika, że najczęściej tego typu placówki biorące udział w ankiecie współpracowały ze Strażą Miejską, Policją oraz Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej (4 wskazania), pojedynczo podejmowano współpracę z OIK, PCPR, GOPS, Kuratorem Oświaty, Prokuraturą i poradnią psychologiczno – pedagogiczną.

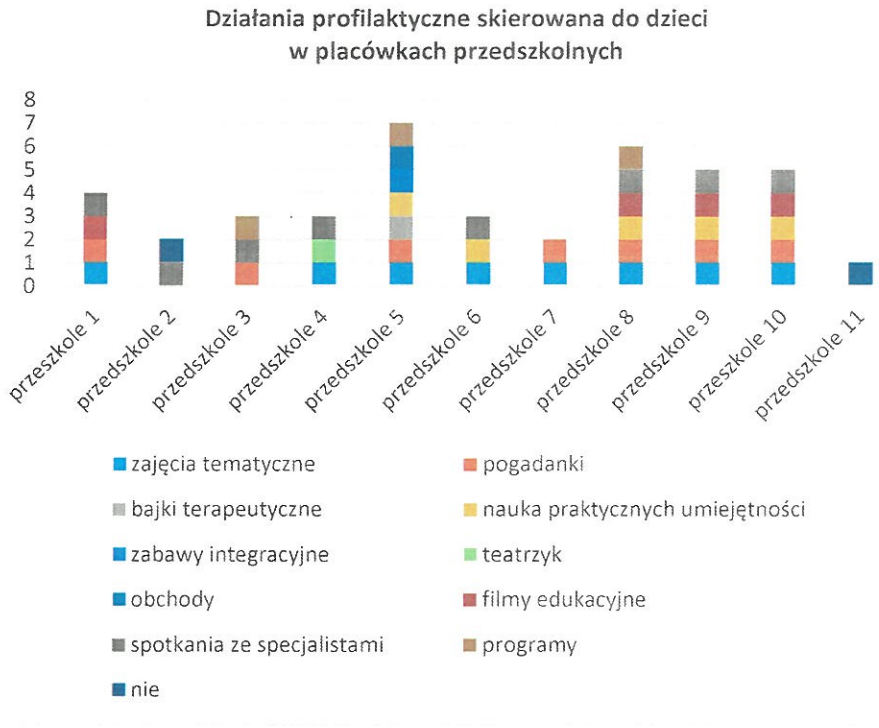

Ankietowane placówki oświaty poproszono również o wskazanie, czy dana placówka realizuje programy profilaktyczne lub przeciwdziałające zjawisku przemocy. Wszystkie

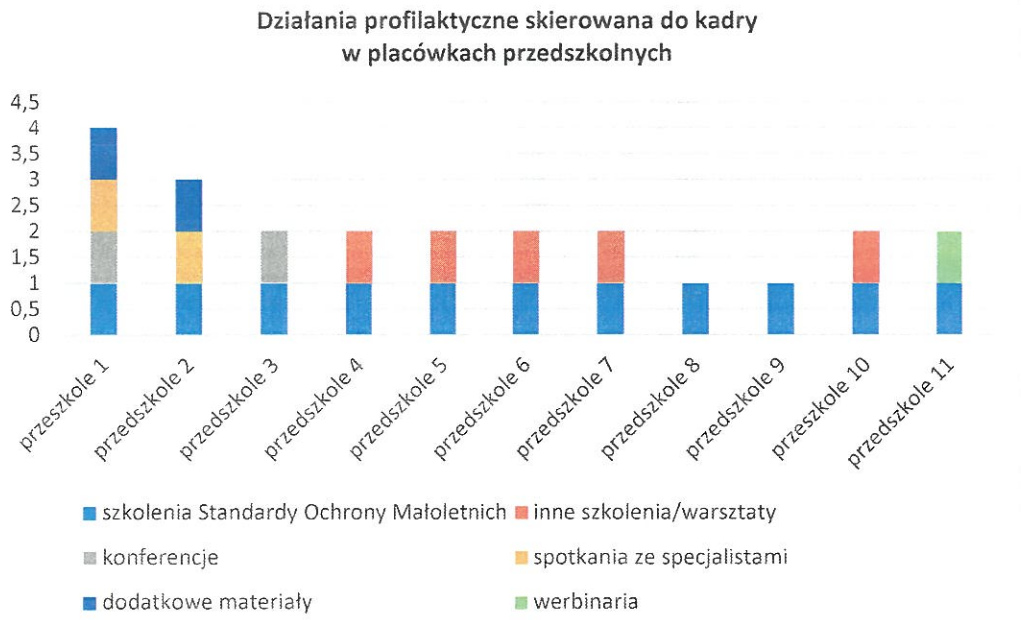
biorące udział w badaniu przedszkola wskazały na realizację takich działań: międzynarodowy Dzień Przeciwdziałania Przemocy wobec Dzieci, Dzień Bezpieczeństwa, cykle zajęć szkoleń i warsztatów edukacyjnych. Podkreślano również udział w programach skierowanych do dorosłych (m.in.: „Niebieska Karta", Gminny Program Wspierania Rodziny). Działania profilaktyczne skierowane do rodziców obejmują najczęściej spotkania podczas zebrań rodziców, tematyczne pogadanki, indywidualne spotkania, ulotki oraz plakaty nakierowane na profilaktykę społeczną. Dodatkowo, w czterech przedszkolach organizowane są spotkania prowadzone przez specjalistów (np. „Dziecka prawa to ważna sprawa" czy „Edukacja emocjonalna i społeczna"), a w jednym z badanych przedszkoli organizowana jest konferencja, podczas której rodzice mogą zdobyć wiedzę na temat profilaktyki związanej ze zjawiskiem przemocy.

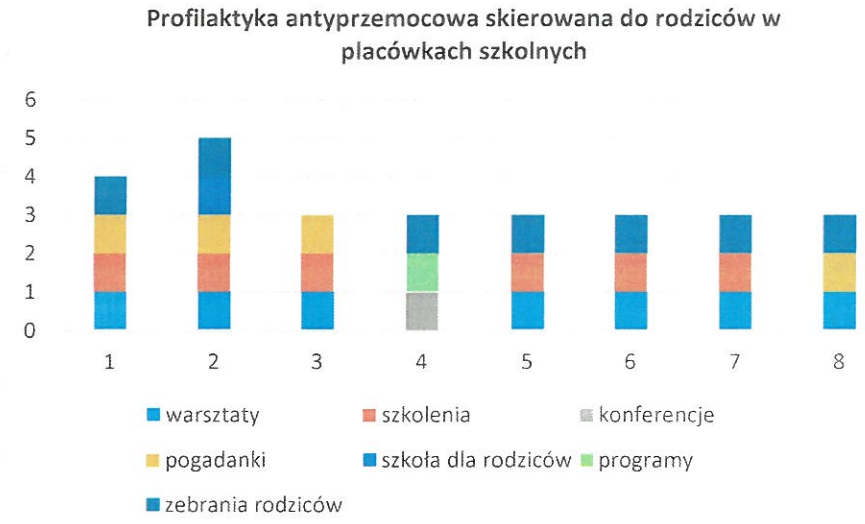
Działania profilaktyczne dla dzieci skupiają się głównie wokół zajęć tematycznych i pogadanek poświęconym profilaktyce społecznej oraz organizacji spotkań ze specjalistami (po 8 wskazań). W ramach programów zapobiegających zjawisku przemocy wskazano jeszcze na naukę praktycznych umiejętności radzenia sobie z emocjami (5 wskazań), oglądanie filmów edukacyjnych (3 wskazania) oraz słuchanie bajek terapeutycznych (2 wskazania).

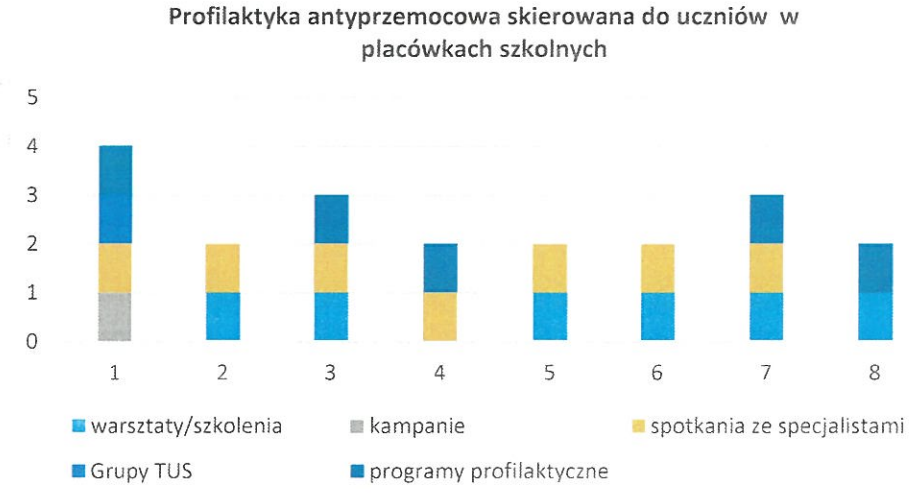
W zakresie podnoszenia kompetencji kadry w placówkach przedszkolnych wskazano na szkolenia prowadzące do poznania procedury Niebieskiej Karty oraz zapoznanie się ze Standardami Ochrony Małoletnich. W pięciu placówkach kadra nauczycieli miała możliwość uczestnictwa w dodatkowych warsztatach i szkoleniach, a dwie placówki wskazały, że ich kadra bierze udział w konferencjach. Zapytani o częstotliwość zapraszania rodziców na indywidualne konsultacje, ankietowani w ośmiu placówkach wskazali na doraźne spotkania, w zależności od potrzeb. W pozostałych badanych placówkach takich spotkań nie organizowano. Przedstawicieli przedszkoli zapytano też, czy dyrekcja wdrożyła specjalne procedury zgodnie z zapisami „ustawy Kamilkowej" i we wszystkich placówkach uzyskano odpowiedź twierdzącą.

Analiza uzyskanych danych wykazała, że szkoły podstawowe aktywnie realizują różnorodne działania profilaktyczne mające na celu przeciwdziałanie zjawisku przemocy wymierzonej wobec dzieci i młodzieży. We wszystkich badanych placówkach realizowane są programy edukacyjne oraz profilaktyczne, a rodzice mają zwykle możliwość korzystania ze wsparcia specjalistów. W szkołach podstawowych do rodziców skierowano działania, które zazwyczaj wiążą się ze spotkaniami podczas zebrań, indywidualnymi rozmowami, ale też innymi aktywnościami, jak np. współpraca z Koordynatorem Miejskim ds. Profilaktyki czy warsztaty dla rodziców realizowane przez Specjalistów zewnętrznych oraz psychologa szkolnego. Poza jedną placówką oświaty we wszystkich szkołach podstawowych organizowane były warsztaty i szkolenia dla rodziców, dotyczące m.in. podnoszenia kompetencji wychowawczych.

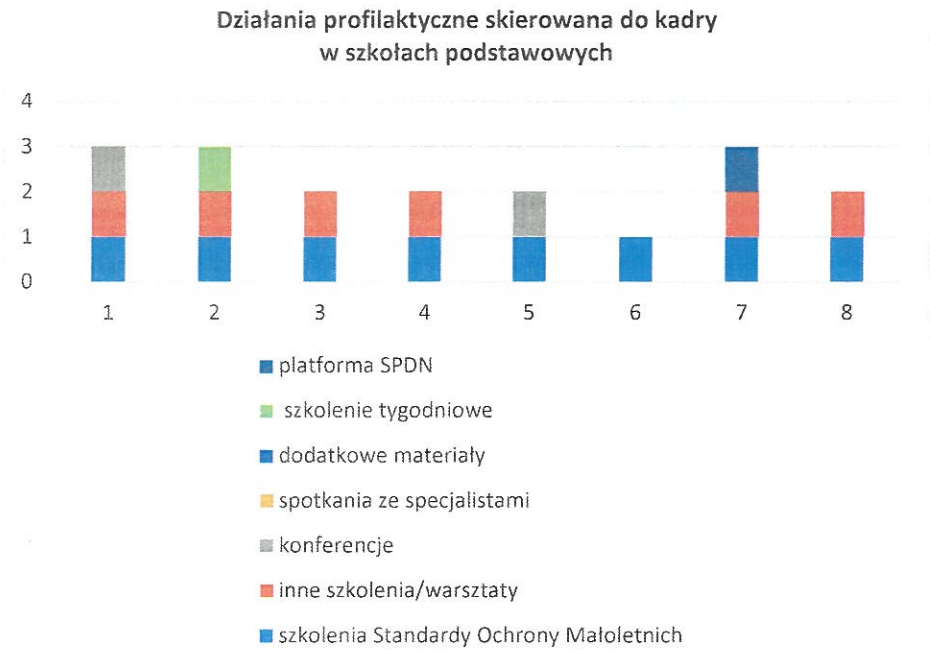

Działania dla dzieci skupione są wokół programów profilaktycznych takich jak na przykład „Przyjaciel Zippiego" czy „Moc emocji". We wszystkich placówkach prowadzone są też zajęcia w ramach współpracy z lokalnymi służbami (np. Ośrodki Pomocy Społecznej), a także z psychologami i pedagogami. W jednej z placówek istnieje grupowa forma pracy z uczniami, którzy doświadczają trudności społecznych – tj. TUS czyli Trening Umiejętności Społecznych. W razie potrzeby odbywa się również indywidualna praca z uczniem i rodzicami.

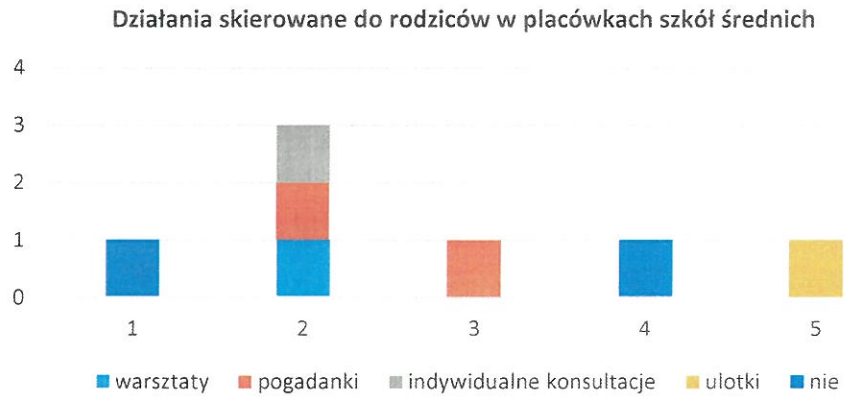
Szkoły systematycznie podnoszą również kompetencje kadry pedagogicznej w zakresie przeciwdziałania przemocy. W tym celu realizowane są szkolenia z zakresu „Standardów ochrony małoletnich – ustawa Kamilkowa", procedury „Niebieska Karta", programów „Bezpieczna Szkoła – ochrona uczniów przed przemocą seksualną" oraz „Zasoby, zdrowie,

wsparcie". Ponadto nauczyciele korzystają niekiedy ze szkoleń organizowanych przez inne lokalne instytucje, np. MOPS. W jednej ze szkół podstawowych nauczyciele korzystali z platformy SPDN, w innej mieli możliwość skorzystania z tygodniowego szkolenia (podczas ferii) obejmującego zagadnienia przeciwdziałania zjawisku przemocy, a jeszcze w kolejnej wskazano na szkolenia online prowadzone w ramach programu EduAkcja. Pracownicy wszystkich placówek szkół podstawowych zostali zapoznani z zapisami tzw. ustawy Kamilkowej oraz ze Standardami Ochrony Małoletnich. W jednym przypadku zaznaczono również, że decyzją dyrekcji nastąpiła weryfikacja niekaralności pracowników oraz wprowadzenie zasad bezpiecznych relacji i procedur interwencyjnych.

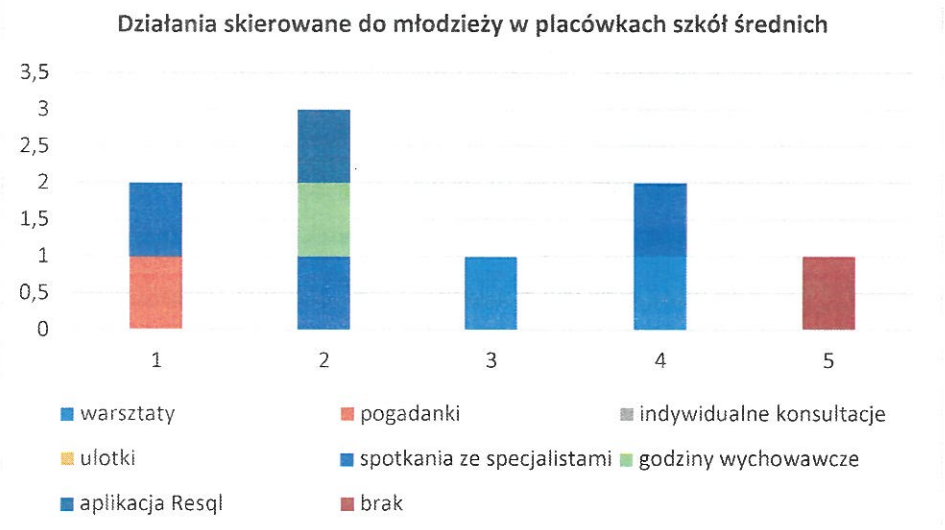

Respondentów ze szkół podstawowych zapytano również jak często rodzice uczniów zapraszani są na indywidualne konsultacje, podczas których są między innymi poruszane tematy związane ze zjawiskiem przemocy rówieśniczej. Z uzyskanych danych wynika, że w czterech placówka są to spotkania organizowane na bieżąco, w razie potrzeby, w pozostałych dwóch spotkania takie mają miejsce 1-2x w miesiącu. W jednej z placówek wskazano, że takie spotkania odbywają się kilka razy w tygodniu. Również Respondentów ze szkół ponadpodstawowych poproszono o informację, czy w ich placówkach są realizowane programy przeciwdziałania lub profilaktyki przemocy. Z uzyskanych informacji wynika, że ilość podejmowanych działań jest znacznie mniejsza niż w przedszkolach i szkołach podstawowych. Tylko w jednym przypadku wskazano na program „Zasoby, zdrowie, wsparcie". W pozostałych

trzech placówkach wskazywano, że głównie organizowane są pogadanki, w dwóch szkołach ponadpodstawowych podkreślono, że są organizowane warsztaty, w jednym przypadku zwrócono uwagę, że są rozdawane ulotki. Na pytanie czy w placówkach organizowane są spotkania lub inne działania mające na celu promocję prawidłowych metod wychowawczych, nie wskazano na takie aktywności poza pogadankami (2 wskazania), warsztatami (1 wskazanie) oraz indywidualnymi konsultacjami dla rodziców (1 placówka). Jednocześnie podkreślano, że rodzice uczniów są zapraszani na konsultacje indywidualne, podczas których jest poruszany m.in. problem przemocy rówieśniczej. Takie konsultacje odbywają się w trzech placówkach w miarę potrzeb, w kolejnej szkole ponadpodstawowej kilkanaście razy w miesiącu, a według dwóch kolejnych kilka razy w roku.

Poproszono również o informację, jakie działania są skierowane do młodzieży w zakresie edukacji i profilaktyki przemocy. W jednej placówce żadne tego typu działania nie są podejmowane, w czterech pozostałych wskazano na zróżnicowane działania. W trzech placówkach wskazano, że do szkół zapraszani są specjaliści z ZOW-Piastów, psycholodzy i pedagodzy, a w dwóch placówkach organizowane są warsztaty skierowane do młodzieży a tematycznie związane z przeciwdziałaniem zjawisku przemocy. Wskazywano też niekiedy na lekcje wychowawcze, indywidualne spotkania czy dostępność do ulotek związanych z tą tematyką. W jednej ze szkół, działa aplikacja RESQL, która jest narzędziem do walki z przemocą rówieśniczą w szkołach.

Z uzyskanych danych wynika, że w większości placówek odbywają się cykliczne szkolenia i warsztaty przeznaczone dla kadry, ale wskazywano przede wszystkim na tzw. „ustawę Kamilową". W jednej placówce wskazano na dodatkowe szkolenie z procedury Niebieskiej Karty, ale aż w dwóch (z pięciu badanych) szkołach ponadpodstawowych kadra nie ma dostępu do dodatkowych szkoleń z zakresu poruszanej w ankiecie tematyki. W każdej zaś placówce wprowadzono procedury wynikające z tzw. *ustawy Kamilkowej* - standardy ochrony dzieci i młodzieży, oraz dodatkowe procedury wewnętrzne.

a) Procedury stosowane w placówkach edukacyjnych w przypadku podejrzenia lub potwierdzonego występowania przemocy

W kolejnej części ankiety, przedstawicieli badanych jednostek oświaty proszono o wskazanie instytucji, z którymi placówka współpracuje w przypadku podejrzenia lub ujawnienia przemocy wobec dziecka oraz o opis charakteru takiej współpracy w celu wskazania działań podejmowanych w placówkach w przypadku podejrzenia lub zdiagnozowania przemocy oraz odkryciu potencjalnych obszarów wymagających wzmocnienia.

Procedury postępowania w przypadku Respondentów reprezentujących jednostki przedszkolne rzadko kiedy były wyszczególnione, ale zawsze stwierdzano, że postępowano zgodnie ze Standardami Ochrony Małoletnich. W trzech placówkach podkreślano, że jednocześnie działano zgodnie z procedurami bezpieczeństwa obowiązującymi w przedszkolu (np. sporządzenie notatki służbowej, rozpoznanie i obserwację dziecka, wstępna interwencja z rodzicami w placówce). Po wszczęciu

procedury Niebieskiej Karty wskazywano także na konieczność ochrony dziecka i monitorowania jego sytuacji.

Także w szkołach podstawowych wszyscy ankietowani deklarowali postępowanie zgodne ze Standardami Ochrony Małoletnich, ale wskazywano dodatkowo, z kim najczęściej jest podejmowana współpraca w przypadku podejrzenia lub występowania przemocy wymierzonej w dzieci. W jednej z badanych szkół podstawowych nie było dotychczas potrzeby takiej współpracy, w pozostałych sześciu placówkach, które odpowiedziały na to pytanie najczęściej podejmowano współpracę ze służbami opieki społecznej (6 wskazań), Zespołem Interdyscyplinarnym i Sądem Rodzinnym (po 4 wskazania) oraz Policją (3 wskazania). W sporadycznych przypadkach kontaktowano się też z asystentem rodziny, kuratorem społecznym/sądowym, poradnią psychologiczno-pedagogiczną, Strażą Miejską oraz z „Niebieską Linią". W części opisowej podkreślano znaczenie wymiany informacji między instytucjami przy zachowaniu przepisów RODO i prawa rodzinnego, współpracy z Zespołami Interdyscyplinarnymi w celu opracowania wspólnych planów pomocy, koordynacji działań ochronnych i prawnych wobec dziecka oraz jego rodziny, a także przekazywania dokumentacji, opinii i zawiadomień zgodnie z procedurą „Niebieskiej Karty" i przepisami Kodeksu Rodzinnego. Dodatkowo ankietowani ze szkół podstawowych podkreślali, że w celu pomocy nieletnim przeprowadzają oni rozmowy z uczniami i ich rodzicami (po 3 wskazania), w razie potrzeby wszczynają procedurę „Niebieskiej Karty", w uzasadnionych przypadkach informowane są odpowiednie służby, a w nagłych przypadkach wzywane jest także Pogotowie Ratunkowe, angażowani są również specjaliści świadczący pomoc (np. psychologiczną) w jednym przypadku wskazano, że skierowano ucznia do ZOW. Również przedstawiciele szkół ponadpodstawowych podkreślili, że w ich placówkach podejmowane są odpowiednie działania w przypadku podejrzenia lub ujawnienia przemocy wobec nieletnich. W większości szkół ponadpodstawowych podkreślano, że najczęściej podejmowano współpracę z Policją i służbami opieki pomocy społecznej (po 3 wskazania) oraz Strażą Miejską (2 placówki). Współpracowano również z Sądem Rodzinnym (2 placówki), a sporadycznie z ZOW w Piastowie, kuratorem i prokuratorem. W przypadku zdiagnozowania lub podejrzenia przemocy wobec ucznia, realizowane są procedury wyznaczone obowiązującym prawem, ale też na równi uwzględniane są procedury wewnętrzne określone np. w wewnętrznych regulacjach szkół. Według zbliżonych opinii ankietowanych podkreślano, że prócz standardów

działania wynikających z prawa, opracowane są również indywidualne plany wychowawczo-profilaktyczne dla poszczególnych uczniów, prowadzone są rozmowy z dzieckiem, spotkania z rodzicami, weryfikowane są podejrzenia, następuje zgłoszenie do odpowiednich służb, uruchamiana jest procedura Niebieskiej Karty i spotyka się Zespół Interdyscyplinarny.

b) Analiza potrzeb instytucji oświaty w zakresie przeciwdziałania przemocy

W ostatniej części ankiety Respondentów poproszono o wskazanie działań, które mogłyby zwiększyć efektywność programów przeciwdziałania przemocy wobec dzieci i młodzieży. Analiza uzyskanych odpowiedzi wykazała, że przedstawiciele placówek oświatowych identyfikują kilka kluczowych obszarów wymagających wsparcia i rozwoju. Zawarto je w odpowiedziach na pytania otwarte.

2. Działania, które powinny być skierowane do rodziców dzieci, według przedstawicieli placówek przedszkolnych

Ankietowani wskazali przede wszystkim na potrzebę pedagogizację rodziców, tj. uświadomienie im pierwszeństwa wychowawczej roli rodziców, podnoszenie wiedzy i kompetencji poprzez programy edukacyjne skierowane do tej grupy odbiorców oraz działania mające na celu poprawę współpracy na linii kadra – rodzice. Postulowano również wprowadzenie oferty bezpłatnych szkoleń i warsztatów prowadzonych przez instytucje (np. zewnętrzne). Wśród potencjalnych tematów szkoleń wskazano na następujące obszary: kompetencje wychowawcze i komunikacyjne (cytaty ankietowanych: „etapy rozwoju dziecka z uwzględnieniem potrzeb najmłodszych", „prawa dziecka i obowiązki rodzica", „relacje dziecko-rodzic", „radzenie sobie ze stresem w sytuacjach trudnych emocjonalnie"), edukacja w zakresie przeciwdziałania przemocy (cytaty ankietowanych: „Dzieciństwo bez przemocy", „ochrona dziecka przed krzywdzeniem", „czym jest przemoc w rodzinie i jakie są jej formy, skutki dla ofiar i sprawców", „Agresja i przemoc w rodzinie, alkohol i narkotyki w rodzinie"), informowanie o możliwościach uzyskania wsparcia (cytaty ankietowanych: „gdzie i jak go szukać", „miejsca do których można zgłaszać przemoc lub podejrzenie o jej stosowaniu") oraz współpraca ze specjalistami obejmująca zapewnienie rodzicom dostępu do specjalistów zajmujących się diagnozą i przeciwdziałaniem przemocy (cytat osoby ankietowanej: „rozpoznawanie symptomów przemocy u dzieci przedszkolnych").

3. **Działania, które powinny być skierowane do rodziców dzieci, według przedstawicieli reprezentujących szkoły podstawowe**

Respondenci reprezentujący szkoły podstawowe w większości podkreślali, że bardzo ważny jest dostęp rodziców do bezpłatnych warsztatów z następujących obszarów: kompetencje wychowawcze i komunikacyjne (w formie warsztatów psychoedukacyjnych, nawet w długofalowych cyklach), edukacja w zakresie przeciwdziałania przemocy (rozpoznawanie sygnałów przemocy, jej form, przekazanie wiedzy o konsekwencjach traumy rozwojowej oraz sposobów reagowania w sytuacjach zagrożenia i konfliktu), informowanie o możliwościach uzyskania wsparcia (cytat osoby ankietowanej: „rodzice powinni dowiedzieć się gdzie i w jaki sposób mogą szukać pomocy jakie instytucje mają obowiązek reagować, jak wygląda procedura zgłoszenia przemocy, podstawy odpowiedzialności za bezpieczeństwo dziecka w świadomości własnych zachowań wychowawczych, w tym granic między dyscypliną a przemocą", współpraca ze specjalistami i dostęp do materiałów pomocniczych (cytaty osób biorących udział w ankiecie: „powinna być przekazywana wiedza o odpowiedzialności karnej"; „odpowiedzialności za cyberprzemoc"; „powinno być więcej materiałów pomocniczych w temacie przemocy, które można by było przekazać rodzicom").

4. **Działania, które powinny być skierowane do rodziców dzieci, według przedstawicieli reprezentujących szkoły ponadpodstawowe**

Również ankietowani ze szkół ponadpodstawowych podkreślali szczególną rolę warsztatów i szkoleń dla rodziców, wskazywano na obszary takie jak: kompetencje w zakresie komunikacji z nastolatkiem (cytaty osób biorących udział w badaniu: „budowanie relacji, komunikacja bez przemocy", „jak słuchać i rozmawiać z nastolatkiem, jak dotrzeć do młodych ludzi", „trening uważności i wrażliwości na drugiego człowieka"), profilaktyka i przeciwdziałanie przemocy (rozwiązywanie konfliktów bez użycia przemocy, edukacja o formach przemocy), spotkania ze specjalistami (nauka rozpoznawania niepokojących objawów, zmian w zachowaniu dzieci, które mogą doświadczać przemocy, podnoszenie wiedzy o karnej odpowiedzialności uczniów za stosowanie przemocy, informowanie o możliwościach uzyskania wsparcia).

5. Działania, które powinny być skierowane do uczniów

Respondenci reprezentujący zróżnicowane placówki oświaty byli zgodni, co do tego, że szczególną uwagą w profilaktyce i przeciwdziałaniu zjawisku przemocy należy objąć przede wszystkim dzieci i młodzież. W placówkach przedszkolnych odnoszono się do edukacji rodziców i społeczeństwa w zakresie przeciwdziałania zjawisku przemocy. Zgodnie stwierdzono, że łatwiej dostępne powinny być materiały i filmy edukacyjne dedykowane dzieciom w wieku przedszkolnym.

W szkołach podstawowych respondenci postulowali konieczność organizowania warsztatów i szkoleń przeznaczonych dla uczniów oraz spotkań ze specjalistami. Wskazywano na konieczność rozwijania edukacji na temat przemocy, jej form i skutków. Szczególną uwagę zwracano na problem występowania przemocy rówieśniczej i na cyberprzemoc oraz bezpieczeństwo w sieci (cytaty osób badanych: „konieczne jest poruszanie tematu przeciwdziałania przemocy rówieśniczej, cyberprzemocy i budowania bezpiecznego klimatu szkoły opartego na empatii, szacunku, reagowaniu na przemoc", „praca z dziećmi z trudnym zachowaniem"). Jednocześnie podkreślano, że aby skuteczniej działać w zakresie przeciwdziałania przemocy kluczowe jest znaczenie edukacji na temat reagowania na przemoc rówieśniczą także wśród samych uczniów.

W szkołach ponadpodstawowych zwracano uwagę, że aby zwiększyć skuteczność w zakresie profilaktyki i przeciwdziałania przemocy konieczne jest wdrożenie programów profilaktycznych oraz budowanie świadomości, jak poważnym problemem jest przemoc. Podkreślano też znaczenie edukacji młodzieży w zakresie informacji o prawach, oznakach i skutkach przemocy oraz dostępnych formach pomocy.

6. Wsparcie kadry pedagogicznej

W przedszkolach respondenci wskazywali przede wszystkim na potrzebę regularnych i bardziej dostępnych szkoleń oraz warsztatów i programów edukacyjnych przeznaczonych dla kadry w zakresie doskonalenia kompetencji pracy nauczyciela (cytaty ankietowanych: „szkolenia z zakresu pracy z dzieckiem agresywnym, z przyczyn zachowań agresywnych, agresja rówieśnicza, praca z dzieckiem po rozwodzie rodziców", „doskonalenie umiejętności pracy z dzieckiem dotkniętym przemocą", „czym jest przemoc, jakie są jej formy i jakie skutki dla ofiar i sprawców", „doskonalenie współpracy „rodzic-nauczyciel"), doskonalenia praktycznych umiejętności związanych z przeciwdziałaniem przemocy (cytaty

ankietowanych: „rozpoznawania sygnałów przemocy, prowadzenia rozmów interwencyjnych", „warsztaty z interwencji kryzysowych", „rozpoznawanie symptomów przemocy", „symptomy stosowania przemocy wobec dziecka, sposoby prowadzenia rozmów z osobą podejrzaną o stosowanie przemocy", „jak pracować z dzieckiem doznającym przemocy, jak zabezpieczyć dziecko w tej trudnej sytuacji"), utrwalania i przekazywania wiedzy na temat procedur prawnych i instytucjonalnych (cytaty osób biorących udział w badaniu: „szkolenia ze znajomości procedur prawnych i instytucjonalnych", „działania procedury Niebieskiej Karty", „utrwalanie Standardów Ochrony Małoletnich").

Respondenci ze szkół podstawowych zgłaszali potrzeby w następujących obszarach: edukacja antyprzemocowa (rozwój wiedzy teoretycznej i praktycznej, budowanie świadomości o potrzebie zespołowości w celu zwiększenia skuteczności prowadzonych działań edukacja o cyberprzemocy), rozpoznawanie objawów przemocy i prowadzenie rozmów interwencyjnych (cytaty osób badanych: „Powinny być też szkolenia dla nauczycieli i pracowników szkół na temat rozpoznawania symptomów i skutecznej interwencji w przypadku doświadczania zróżnicowanych rodzajów przemocy przez uczniów, wiedzy o mechanizmach i sposobów ich rozpoznawania", „potrzebujemy przede wszystkim systemu wsparcia w postaci regularnych szkoleń nauczycieli pedagogów i pracowników dotyczących rozpoznawania sygnałów krzywdzenia; szkoleń z zakresu prowadzenia rozmów interwencyjnych", „powinna być zwiększona dostępność do długofalowych warsztatów dla wychowawców klas - obowiązkowo a potem prowadzenie profilaktyki antyprzemocowej klasy w tym omawianie skutków przemocy"), uwrażliwianie kadry na mniej rozpowszechnione formy przemocy (np. zaniedbanie), nauka sposobów reagowania w realistycznych sytuacjach szkolnych (m.in. praca z dziećmi z trudnościami, wspieranie ucznia powracającego po kryzysie, a także prowadzenie rozmów z rodzicami, którzy mogą być sprawcami przemocy), współpraca międzyinstytucjonalna (aspekty prawne, odpowiedzialność zawodowa pracowników oświaty), utrwalanie procedur postępowania w przypadku podejrzenia lub zdiagnozowania przemocy, wprowadzenie w placówce jasnych i dostępnych procedur reagowania na przemoc (np. w pokoju nauczycielskim), zapewnienie stałego dostępu do pomocy specjalistycznej, wsparcie dla dyrektorów i kadry zarządzającej (mechanizmy konsultacyjne i doradcze dla dyrektorów oraz pracowników odpowiedzialnych za podejmowanie decyzji w sytuacjach kryzysowych), zwiększony dostęp do materiałów edukacyjnych (cytaty ankietowanych: „powinno być dostępnych

więcej materiałów dydaktycznych, jak film edukacyjne i inne materiały edukacyjne", „realizatorzy programów profilaktycznych powinni udostępniać materiały do zajęć, też uczyć jak skutecznie reagować i przeciwdziałać zjawisku przemocy", „przydatne byłoby opracowanie materiałów edukacyjnych i narzędzi diagnostycznych które ułatwiłby pracę wychowawczą i pozwalały na wcześniejsze wychwytywanie problemów").

Analiza wyników pozyskanych od ankietowanych ze szkół ponadpodstawowych wskazuje na poniższe potrzeby tamtejszej kadry: dostęp do szkoleń i warsztatów (cytaty ankietowanych: „jak reagować na przemoc rówieśniczą?", „jak słuchać i rozmawiać z nastolatkiem, jak dotrzeć do młodych ludzi?", „jak działać, żeby nie zaszkodzić?", „profilaktyka cyfrowa", „rozwiązywanie konfliktów bez przemocy", „trening uważności i empatii"), pomoc specjalistów w zakresie profilaktyki, poprawa współpracy nauczycieli z rodzicami, większe wsparcie instytucji zewnętrznych oraz większa aktywność w realizacji programów profilaktycznych.

VIII. KOSZTORYS I HARMONOGRAM POWIATOWEGO PROGRAMU SŁUŻĄCEGO DZIAŁANIOM PROFILAKTYCZNYM MAJĄCYM NA CELU UDZIELENIE SPECJALISTYCZNEJ POMOCY, ZWŁASZCZA W ZAKRESIE PROMOWANIA I WDROŻENIA PRAWIDŁOWYCH METOD WYCHOWAWCZYCH W STOSUNKU DO DZIECI W RODZINACH ZAGROŻONYCH PRZEMOCĄ DOMOWĄ NA LATA 2026-2029

1. Kosztorys Powiatowego Programu Służącego Działaniom Profilaktycznym Mającym na Celu Udzielenie Specjalistycznej Pomocy, Zwłaszcza w Zakresie Promowania i Wdrożenia Prawidłowych Metod Wychowawczych w Stosunku do Dzieci w Rodzinach Zagrożonych Przemocą Domową na Lata 2026-2029, stanowi załącznik do programu
2. Harmonogram

IX. PRZEWIDYWANE REZULTATY.

Realizacja programu przewiduje następujące rezultaty:

1. Zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinach z terenu Powiatu Pruszkowskiego,
2. Współpraca służb i organizacji działających na rzec z przeciwdziałania przemocy w rodzinie,

3. Wsparcie rodzin i dzieci zagrożonych przemocą w rodzinie w pokonywaniu trudności,
4. Pomoc rodzinie w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej,
5. Zwiększenie świadomości społeczeństwa na temat krzywdzenia dzieci i konsekwencji stosowania przemocy oraz metod przeciwdziałania przemocy,
6. Poszerzenie wiedzy mieszkańców Powiatu Pruszkowskiego na temat prawidłowych metod wychowawczych,
7. Zwiększenie świadomości społeczeństwa w zakresie możliwości otrzymania pomocy i wsparcia dla rodzin doświadczających przemocy.

X. FINANSOWANIE PROGRAMU

Źródłem finansowania programu będą środki pochodzące z budżetu Powiatu Pruszkowskiego.

XI. EWALUACJA

Ewaluacja programu będzie wykonywana do 30 marca w celu sprawdzenia jego skuteczności, trafności i wprowadzenia ewentualnych zmian.

DYREKTOR
Zespołu Ośrodków Wsparcia
w Piastowie
Katarzyna Wiśniewska

XII. BIBLIOGRAFIA

1. Ewa Jarosz, Anna Nowak - Dzieci Ofiary Przemocy w Rodzinie Raport Rzecznika Praw Dziecka Funkcjonowanie Znowelizowanej Ustawy o Przeciwdziałaniu Przemocy w Rodzinie Warszawa 2012;
2. (General Comment No 8, 2006), Convention of the Right of the Child;
3. Przemoc wobec dzieci. Specyfika pomocy dziecku krzywdzonemu (Szkolenie realizowane przez ROPS Kraków z udziałem dofinansowania ze środków otrzymanych od Wojewody Małopolskiego);
4. Thomas Gordon - Wychowanie bez porażek, czyli Trening Skutecznego Rodzica;
5. Badura-Madej Wanda, Dobrzyńska-Mesterhazy Agnieszka: *Przemoc w rodzinie: interwencja kryzysowa i psychoterapia.* - [Wyd.2]. - Kraków: Wydaw. UJ, 2000;
6. Arnold P. Goldstein, Barry Glick, John C. Gibbs: ART – Trening Zastępowania Agresji - Wydanie poprawione. Instytut "Amity", 2004;
7. Zagrożenia życia rodzinnego / red. Grażyna Poraj, Jan Rostowski. - Łódź: Wydaw. UŁ, 2003;
8. Przemoc dzieci i młodzieży: w perspektywie polskiej transformacji ustrojowej / pod red. Jana Papieża, Andrzeja Płukisa. - Toruń: Wydaw. Adam Marszałek, 1998;
9. Cudak, Sławomir. Społeczno-demograficzne determinanty przemocy wobec dziecka w rodzinie. Kielce: Instytut Pedagogiki i Psychologii Akademii Świętokrzyskiej, 2007;
10. Dziecko jako ofiara przemocy / pod red. Bożeny Gulli i Małgorzaty Wysockiej-Pleczyk. Kraków: Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, 2009;
11. Jarosz, Ewa. Dzieci ofiary przemocy w rodzinie: raport Rzecznika Praw Dziecka: funkcjonowanie znowelizowanej ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Warszawa: Biuro Rzecznika Praw Dziecka, 2012;
12. Lisowska, Elżbieta. Przemoc wobec dzieci: rozpoznawanie i przeciwdziałanie. Kielce: Wydaw. Akademii Świętokrzyskiej, 2005.

DO POWIATOWEGO PROGRAMU SŁUŻĄCEGO DZIAŁANIOM PROFILAKTYCZNYM MAJĄCYM NA CELU UDZIELENIE SPECJALISTYCZNEJ POMOCY, ZWŁASZCZA W ZAKRESIE PROMOWANIA I WDROŻENIA PRAWIDŁOWYCH METOD WYCHOWAWCZYCH W STOSUNKU DO DZIECI W RODZINACH ZAGROŻONYCH PRZEMOCĄ DOMOWĄ NA LATA 2026-2029

POWIATOWY PROGRAM SŁUŻĄCY DZIAŁANIOM PROFILAKTYCZNYM MAJĄCYM NA CELU UDZIELENIE SPECJALISTYCZNEJ POMOCY, ZWŁASZCZA W ZAKRESIE PROMOWANIA I WDROŻENIA PRAWIDŁOWYCH METOD WYCHOWAWCZYCH W STOSUNKU DO DZIECI W RODZINACH ZAGROŻONYCH PRZEMOCĄ DOMOWĄ NA LATA 2026-2029

Cel główny: Zmniejszenie skali przemocy domowej w Powiecie Pruszkowskim poprzez udzielanie specjalistycznej pomocy oraz podejmowanie działań profilaktycznych wobec rodzin zagrożonych przemocą domową zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych.

CEL SZCZEGÓŁOWY	ZADANIA	SPOSÓB REALIZACJI	ILOŚĆ	BUDŻET	BRUTTO/ OS	KWARTAŁ	TERMINY REALIZACJI	OSOBY PROWADZĄCE	TEMAT/TYTUŁ
1. Zwiększenie świadomości społecznej dotyczącej zjawiska przemocy domowej oraz promowanie prawidłowych metod wychowawczych w rodzinach zagrożonych przemocą domową.	Zadanie 1: Rozpowszechnianie materiałów edukacyjnych na temat zjawiska przemocy domowej, rówieśniczej, cyberprzemocy, profilaktyki uzależnienień oraz sposobów radzenia sobie w kryzysie psychicznym i wpływ metod wychowawczych na zjawisko.	Zadanie 1A: Opracowanie i wydruk biuletynu informacyjnego dla rodziców i nauczycieli na temat zjawiska przemocy domowej, rówieśniczej (hejt, bullying), cyberprzemocy i uzależnień (media).							
		Zadanie 1B: Zaprojektowanie i wydruk ulotek, plakatów, naklejek, promujących działania podejmowane przez ZOW na rzecz profilaktyki przemocy domowej, rówieśniczej, cyberprzemocy i uzależnień							
		Zadanie 1C: Zamówienie gadżetów promocyjnych z ZOWisiem							
	Zadanie 2: Współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz pomocy dzieciom, rodzinom oraz wspierających nauczycieli, psychologów i pedagogów szkolnych w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej, rówieśniczej, cyberprzemocy i profilaktyki uzależnień w rodzinach zagrożonych przemocą domową.	Zadanie 2A: Wykłady tematyczne 2 razy w roku z przedstawicielami organizacji pozarządowych							Wykład 1 Wykład 2
		Zadanie 2B: Kręgi dyskusyjne 2 razy w roku z przedstawicielami organizacji pozarządowych							Krąg 1 Krąg 2
	Zadanie 3: Organizacja Festynu dla Dzieci i Rodzin zagrożanych przemocą domową.	Zadanie 3A: Organizowanie Dnia Wiedzy na temat przeciwdziałania przemocy domowej i rówieśniczej							
		Zadanie 3B: Organizowanie Dnia Otwartego ze specjalistami							
		Zadanie 3C: Organizowanie Dnia Profilaktyki Uzależnień							

2. Wdrażanie prawidłowych metod wychowawczych u rodziców oraz kształtowanie postaw	Zadanie 1: Realizowanie działań profilaktycznych i edukacyjnych wzmacniających kompetencje społeczne oraz opiekuńczo - wychowawcze rodziców.	Zadanie 1A: Organizowanie i prowadzenie warsztatu "Wpływ komunikacji i asertywności na umiejetności wychowawcze" (16h, 2 osoby prowadzące)							Warsztat "Wpływ komunikacji i asertywności na umiejetności wychowawcze
		Zadanie 1B: Organizowanie i prowadzenie warsztatu "Trening wyrażania i regulowania emocji swoich i dziecka" (16h, 2 osoby prowadzące)							Warsztat "Trening wyrażania i regulowania emocji swoich i dziecka"
	Zadanie 2: Organizacja warsztatów dla rodziców dzieci w wieku przedszkolnym: AKADEMIA RODZICA SafeStart								Warsztat: AKADEMIA RODZICA SafeStart
	Zadanie 3: Organizacja warsztatu dla rodziców dzieci klas 1-3 szkół podstawowych: AKADEMIA RODZICA TrustLab								Wrsztat: AKADEMIA RODZICA TrustLab
	Zadanie 4: Warsztat dla rodziców dzieci klas 4-8 szkół ppodstawowych: AKADEMIA RODZICA SafeTalk								Warsztat: AKADEMIA RODZICA SafeTalk
3. Promowanie prawidłowego rozpoznawania i reagowania na przemoc w środowisku domowym, rówieśniczym oraz na cyberprzemoc. Wzmacnianie umiejętności osobistych i społecznych oraz kształtowanie prawidłowych zachowań dzieci	Zadanie 1: Organizacja i prowadzenie warsztatu dla przedszkolaków i ich rodziców: EmotiLab								Warsztat: EmotiLab
	Zadanie 2: Warsztaty dla dzieci ze szkół podstawowych klas 1-3 SafeSpaceLab								Warsztat: SafeSpaceLab klasy 1-3
	Zadanie 3: Warsztaty dla uczniów szkoły podstawowej klas 4-8 SafeSpaceLab								Warsztat: SafeSpaceLab klasy 4-8
4. Zwiększenie kompetencji w zakresie działań profilaktycznych i psychoedukacyjnych u osób pracujących z dziećmi i młodzieżą.	Zadanie 1: Warsztaty dla nauczycieli i wychowawców oddziałów przedszkolnych: Szepty i Krzyki - warsztaty z rozpoznawania i reagowania na przemoc w środowisku dziecka (16h, 2 osoby prowadzące)								Warsztat:Szepty i Krzyk
	Zadanie 2: Warsztaty dla nauczycieli, wychowawców, psychologów i pedagogów szkolnych klas I-III szkoły podstawowej: Znikopis - warsztaty z rozpoznawania i reagowania na przemoc w środowisku dziecka wzmacniające kompetencje nauczycieli w zakresie rozpoznawania, reagowania i wspierania uczniów doświadczających przemocy domowej, szkolnej i rówiesniczej (16h, 2 osoby prowadzące)								Warsztat: Znikopis

	Zadanie 3: Warsztaty dla nauczycieli, wychowawców, psychologów i pedagogów szkolnych klas IV-VIII szkoły podstawowej: Offline-Online - warsztaty z rozpoznawania i reagowania na przemoc w środowisku dziecka wzmacniające kompetencje nauczycieli w zakresie rozpoznawania, reagowania i wspierania uczniów doświadczających przemocy domowej, szkolnej, rówieśniczej oraz cyberprzemocy (16h, 2 osoby prowadzące)								Warsztat:Offline-Online
	Zadanie 4: Warsztaty dla nauczycieli, wychowawców, psychologów i pedagogów szkolnych: Małe sygnały - ważne znaczenia- przygotowujące nauczycieli do efektywnej i bezpiecznej współpracy z rodzicami w sytuacjach podejrzenia lub ujawnienia przemocy domowej, szkolnej i/lub rówieśniczej oraz cyberprzemocy, w tym z rodzicami sprawcami i osobom doświadczającymi prezmocy domowej. (16h, 2 osoby prowadzące)								Warsztat: Małe sygnały - wazne znaczenia
5. Wspieranie i pomoc dla rodzin doświadczających przemocy lub narażonych na jej wystąpienie w przezwyciężaniu trudności i wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.	Zadanie 1: Zapewnienie poradnictwa specjalistycznego oraz wsparcia dla osób z rodzin gdzie wystąpiła przemoc lub istnieje zgrożenie przemocą domową	Zadanie 1A: Prowadzenie punktów konsultacyjnych dla rodziców (2 osoby prowadzące, 5h; 1 punkt na miesiąc)							Punkt konsultacyjny dla rodziców 1/ m-c
		Zadanie 1B: Prowadzenie punktów konsultacyjnych dla dzieci i młodzieży (2 osoby prowadzące, 5h,1 punkt na miesiąc)							Punkt konsultacyjny dla dzieci i młodziezy 1/ m-c
		Zadanie 1C: Otwarta grupa wsparcia dla rodziców (2 osoby prowadzące, 2h, spotkanie na miesiąc)							Grupa wsparcia dla rodziców 1/m-c
		"Zadanie 1D: Otwarta grupa wsparcia dla dzieci i młodzieży (2 osoby prowadzące, 2h, 1 spotkanie na miesiąc)"							Grupa wsparcia dla dzieci i młodzieży 1/m-c

DYREKTOR
Zespołu Ośrodków Wsparcia
w Piastowie
Katarzyna Wiśniewska

POWIATOWY PROGRAM SŁUŻĄCY DZIAŁANIOM PROFILAKTYCZNYM MAJĄCYM NA CELU UDZIELENIE SPECJALISTYCZNEJ POMOCY, ZWŁASZCZA W ZAKRESIE PROMOWANIA I WDROŻENIA PRAWIDŁOWYCH METOD WYCHOWAWCZYCH W STOSUNKU DO DZIECI W RODZINACH ZAGROŻONYCH PRZEMOCĄ DOMOWĄ, NA LATA 2026-2029						Opis/Uwagi/Informacje dodatkowe
Cel główny: Zmniejszenie skali przemocy domowej w Powiecie Pruszkowskim poprzez udzielanie specjalistycznej pomocy oraz podejmowanie działań profilaktycznych wobec rodzin zagrożonych przemocą domową zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych.						
Lata	2026	2027	2028	2029	Całość	
					0	
Koszt całkowity Programu:	**136 841**	**136 841**	**136 841**	**136 841**	**547 365**	
Koszt ogólny Programu na rok:	124 401	124 401	124 401	124 401	497 605	
Koszt całkowity administracji w latach	12 440	12 440	12 440	12 440	49 760	
Koszty administracyjno-finansowe (5% wartości projektu)	6 220					
Koszt koordynacji (5% wartości projektu)	6 220					
CEL SZCZEGÓŁOWY 1						
Zwiększenie świadomości społecznej dotyczącej zjawiska przemocy domowej oraz promowanie prawidłowych metod wychowawczych w rodzinach zagrożonych przemocą domową.						
	2026	2027	2028	2029	składki ZUS	
Koszt całkowity celu programu	**28 796,67**					

Działanie 1: Wynagrodzenie dla osób opracowujących materiały promocyjne	2 500,00				491,75	
Działanie 2: Wydruk materiałów promocyjnych	250,00					
Zadanie 1 C: Zamówienie gadżetów promocyjnych z ZOWisiem	7 201,75					
Działanie 1: Wynagrodzenie za projekt logo postaci Miś ZOWiś/ konkurs	2 500,00				491,75	
Działanie 2: Zakup misia ZOWisia 200szt - 40 zł brutto/ szt - 50 rocznie	2 000,00					
Działanie 3: Zakup breloczków z ZOWisiem 200szt - 30 zł brutto/ szt - 50 rocznie	1 500,00					
Działanie 4: Zakup worków na buty z ZOWisiem 200szt - 4 zł brutto/ szt - 50 rocznie	200,00					
Działanie 5: Zakup smyczy z ZOWisiem 200szt - 4 zł brutto/ szt - 50 rocznie	200,00					
Działanie 6: Zakup opasek odblaskowych na rękę z ZOWisiem 200szt - 3 zł brutto/ szt - 50 rocznie	150,00					
Działanie 7: Zakup cukierków z ZOWisiem - 8 kg 80 brutto/kg - 2 kg rocznie	160,00					
Zadanie 2: Współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz pomocy dzieciom, rodzinom oraz wspierających nauczycieli, psychologów i pedagogów szkolnych w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej, rówieśniczej, cyberprzemocy i profilaktyki uzależnień w rodzinach zagrożonych przemocą domową.	3 357,36					
Zadanie 2A: Wykłady tematyczne 2 razy w roku z przedstawicielami organizacji pozarządowych	1 918,02					
Działanie 1: Wynagrodzenie dla organizatorów (100 zł brutto/osobę x 2h)	200,00				39,34	
Działanie 2: Wynagrodzenie dla prelegentów (200 zł brutto/osobę x 2h)	400,00				78,68	
Działanie 3: Wynajem sali	1 000,00					
Działanie 4: Zakup artykułów spożywczych	200,00					
Zadanie 2B: Kręgi dyskusyjne 2 razy w roku z przedstawicielami organizacji pozarządowych	1 439,34					
Działanie 1: Wynagrodzenie dla moderatorów spotkań (100 zł brutto/osobę x 2h)	200,00				39,34	
Działanie 2: Wynajem sali	1 000,00					
Działanie 3: Zakup artykułów spożywczych	200,00					
Zadanie 3: Organizacja Festynu dla Dzieci i Rodzin zagrożanych przemocą domową.	11 754,06					
Zadanie 3A: Organizowanie Dnia Wiedzy na temat przeciwdziałania przemocy domowej i rówieśniczej	3 918,02					
Działanie 1: Wynagrodzenie dla organizatorów (100 zł brutto/osobę x 2h)	200,00				39,34	
Działanie 2: Wynagrodzenie dla prelegentów (200 zł brutto/osobę x 2h)	400,00				78,68	
Działanie 3: Wynajem Sali	3 000,00					
Działanie 4: Zakup artykułów spożywczych	200,00					
Zadanie 3B: Organizowanie Dnia Otwartego ze specjalistami	3 918,02					
Działanie 1: Wynagrodzenie dla organizatorów (100 zł brutto/osobę x 2h)	200,00				39,34	
Działanie 2: Wynagrodzenie dla prelegentów (200 zł brutto/osobę x 2h)	400,00				78,68	
Działanie 3: Wynajem Sali	3 000,00					
Działanie 4: Zakup artykułów spożywczych	200,00					
Zadanie 3C: Organizowanie Dnia Profilaktyki Uzależnień	3 918,02					
Działanie 1: Wynagrodzenie dla organizatorów spotkań (100 zł brutto/osobę x 2h)	200,00				39,34	
Działanie 2: Wynagrodzenie dla prelegentów (200 zł brutto/osobę x 2h)	400,00				78,68	
Działanie 3: Wynajem Sali	3 000,00					
Działanie 4: Zakup artykułów spożywczych	200,00					

CEL SZCZEGÓŁOWY 2						
Wdrażanie prawidłowych metod wychowawczych u rodziców oraz kształtowanie postaw mających na celu budowanie bezpiecznych relacji w rodzinie.						
Koszt całkowity celu programu	**36 432,98**				Całość	
Zadanie 1: Realizowanie działań profilaktycznych i edukacyjnych wzmacniających kompetencje społeczne oraz opiekuńczo - wychowawcze rodziców.	14 285,98					
Zadanie 1A: Organizowanie i prowadzenie warsztatu "Wpływ komunikacji i asertywności na umiejetności wychowawcze" (16h, 2 osoby prowadzące)	7 142,99					
Działanie 1: Wynagrodzenie dla prowadzących (180 zł brutto/h/osobę)	5 760,00				1 132,99	
Działanie 2: Zakup artykułów spożywczych	200,00					
Działanie 3: Zakup artykułow biurowych	50,00					
Zadanie 1B: Organizowanie i prowadzenie warsztatu "Trening wyrażania i regulowania emocji swoich i dziecka" (16h, 2 osoby prowadzące)	7 142,99					
Działanie 1: Wynagrodzenie dla prowadzących (180 zł brutto/h/osobę)	5 760,00				1 132,99	
Działanie 2: Zakup artykułów spożywczych	200,00					
Działanie 3: Zakup artykułow biurowych	50,00					
Zadanie 2: Organizacja warsztatów dla rodziców dzieci w wieku przedszkolnym: **AKADEMIA RODZICA SafeStart** - jak chronić dziecko przed przemocą i skutecznie reagować, którego celem jest nabycie umiejętności rozmowy z dzieckiem o bezpieczeństwie oraz umiejętności z zakresu rozpozwania stresu u dziecka (16h, 2 osoby prowadzące)	7 382,33					
Działanie 1: Wynagrodzenie dla prowadzących (180 zł brutto/h/osobę).	5 760,00				1 132,99	
Działanie 2: Zakup artykułów spożywczych	200,00					
Działanie 3: Zakup artykułów biurowych	50,00					
Działanie 4: Opracowanie i wydruk materiałów szkoleniowych	200,00				39,34	
Zadanie 3: Organizacja warsztatu dla rodziców dzieci klas 1-3 szkół podstawowych: **AKADEMIA RODZICA TrustLab** - jak chronić dziecko przed przemocą i skutecznie reagować, którego celem jest nabycie umiejętności z zakresu budowania bezpiecznej komunikacji z dzieckiem, rozpoznania przemocy szkolnej oraz reakcji na pierwsze sygnały cyberprzemocy (16h, 2 osoby prowadzące)	7 382,33					
Działanie 1: Wynagrodzenie dla prowadzących (180 zł brutto/h/osobę)	5 760,00				1 132,99	
Działanie 2: Zakup artykułów spożywczych	200,00					
Działanie 3: Zakup artykułów biurowych	50,00					
Działanie 4: Opracowanie i wydruk materiałów szkoleniowych	200,00				39,34	
Zadanie 4: Warsztat dla rodziców dzieci klas 4-8 szkół ppodstawowych: **AKADEMIA RODZICA SafeTalk** - jak chronić dziecko przed przemocą i skutecznie reagować, którego celem jest nabycie umiejętności rozmowy z dorastającym dzieckiem o przemocy, seksualności, toksycznych relacjach oraz cyberprzemocy (16h, 2 osoby prowadzące)	7 382,33					
Działanie 1: Wynagrodzenie dla prowadzących (180 zł brutto/h/osobę)	5 760,00				1 132,99	
Działanie 2: Zakup artykułów spożywczych	200,00					
Działanie 3: Zakup artykułów biurowych	50,00					
Działanie 4: Opracowanie i wydruk materiałów szkoleniowych	200,00				39,34	

CEL SZCZEGÓŁOWY 3						
Promowanie prawidłowego rozpoznawania i reagowania na przemoc w środowisku domowym, rówieśniczym oraz na cyberprzemoc. Wzmacnianie umiejętności osobistych i społecznych oraz kształtowanie prawidłowych zachowań dzieci i młodzieży w obliczu kryzysu psychicznego lub zagrożenia uzależnieniami.						
Koszt całkowity celu programu	**24 328,98**					
Zadanie 1: Organizacja i prowadzenie warsztatu dla przedszkolaków i ich rodziców: **EmotiLab** - przedszkolne laboratorium regulacji emocji; których celem jest budowanie podstaw bezpieczeństwa emocjonalnego i świadomości ciała oraz norm społecznych (16h, 2 osoby prowadzące)	9 292,99					
Działanie 1: Wynagrodzenie dla prowadzących (180 zł brutto/h/osobę)	5 760,00				1 132,99	
Działanie 2: Zakup materiałów biurowych	50,00					
Działanie 3: Zakup materiałów edukacyjnych:						
Działanie 3A: Zakup chusty animacyjnej klanza - sztuk 1	450,00					
Działanie 3B: Zakup gumy sensoryczna animacyjna - 7 metrów - sztuk 1	100,00					
Działanie 3C: Zakup woreczków gimnastycznych Akson ZESTAW EMOCJE - sztuk 5	60,00					
Działanie 3D: Zakup maty Animacyjnej GRA EMOCJE 100 cm	100,00					
Działanie 3E: Zakup chusty Edukacyjnej - 3m Zestaw małe koła + 36 EMOCJI - sztuk 1	900,00					
Działanie 3F: Zakup Poduszek- zestaw Emocje - sztuk	250,00					
Działanie 3G: Zakup pakietu: Mecz. Myśli - emocje - ciało - zachowanie	240,00					
Działanie 3H: Zakup 6 kolorowych pacynek - 2 zestawy	250,00					
Zadanie 2: Warsztaty dla dzieci ze szkół podstawowych klas 1-3 **SafeSpaceLab** - szkolne laboratorium regulacji emocji których celem jest budowanie podstaw bezpieczeństwa emocjonalnego, rozwijanie słownika emocji, strategii regulacji i wiedzy o bezpiecznych relacjach oraz umiejętności szukania pomocy (16h, 2 osoby prowadzące)	7 142,99					
Działanie 1: Wynagrodzenie dla prowadzących (180 zł brutto/h/osobę)	5 760,00				1 132,99	
Działanie 2: Zakup materiałów biurowych	50,00					
Działanie 3: Zakup artykułów spożywczych	200,00					
Zadanie 3: Warsztaty dla uczniów szkoły podstawowej klas 4-8 **SafeSpaceLab** - szkolne laboratorium regulacji emocji których celem jest budowanie podstaw bezpieczeństwa emocjonalnego, rozwijanie słownika emocji, strategii regulacji i wiedzy o bezpiecznych relacjach oraz umiejętności szukania pomocy (16h, 2 osoby prowadzące)	7 892,99					
Działanie 1: Wynagrodzenie dla prowadzących (180zł brutto/h/osobę)	5 760,00				1 132,99	
Działanie 2: Zakup materiałów biurowych	50,00					
Działanie 3: Zakup materiałów edukacyjnych:						
Działanie 3A: Karty Potrzeb dla dzieci i młodzieży (w oparciu o NVC) - sztuk 1	250,00					
Działanie 3B: Karty rozmowy o emocjach dla pedagogów i psychologów - sztuk 1	200,00					

Działanie 3C: Model ludzkiego Mózgu 1,6 KG - sztuk 1	300,00					
Działanie 4: Zakup artykułów spożywczych	200,00					
CEL SZCZEGÓŁOWY 4						
Zwiększenie kompetencji w zakresie działań profilaktycznych i psychoedukacyjnych u osób pracujących z dziećmi i młodzieżą.						
Koszt całkowity celu programu	**29 529,33**	0	0			
Zadanie 1: Warsztaty dla nauczycieli i wychowawców oddziałów przedszkolnych: **Szepty i Krzyki** - warsztaty z rozpoznawania i reagowania na przemoc w środowisku dziecka (16h, 2 osoby prowadzące)	7 382,33					
Działanie 1: Wynagrodzenie dla prowadzących (180 zł brutto/h/osobę)	5 760,00				1 132,99	
Działanie 2: Zakup materiałów biurowych	50,00					
Działanie 3: Opracowanie i wydruk materiałów szkoleniowych	200,00				39,34	
Działanie 4: Zakup artykułów spożywczych	200,00				39,34	
Zadanie 2: Warsztaty dla nauczycieli, wychowawców, psychologów i pedagogów szkolnych klas I-III szkoły podstawowej: **Znikopis** - warsztaty z rozpoznawania i reagowania na przemoc w środowisku dziecka wzmacniające kompetencje nauczycieli w zakresie rozpoznawania, reagowania i wspierania uczniów doświadczających przemocy domowej, szkolnej i rówiesniczej (16h, 2 osoby prowadzące)	7 382,33					
Działanie 1: Wynagrodzenie dla prowadzących (180 zł brutto/h/osobę)	5 760,00				1 132,99	
Działanie 2: Zakup materiałów biurowych	50,00					
Działanie 3: Opracowanie i wydruk materiałów szkoleniowych	200,00				39,34	
Działanie 4: Zakup artykułów spożywczych	200,00					
Zadanie 3: Warsztaty dla nauczycieli, wychowawców, psychologów i pedagogów szkolnych klas IV-VIII szkoły podstawowej: **Offline-Online** - warsztaty z rozpoznawania i reagowania na przemoc w środowisku dziecka wzmacniające kompetencje nauczycieli w zakresie rozpoznawania, reagowania i wspierania uczniów doświadczających przemocy domowej, szkolnej, rówieśniczej oraz cyberprzemocy (16h, 2 osoby prowadzące)	7 382,33					
Działanie 1: Wynagrodzenie dla prowadzących (180 zł brutto/h/osobę)	5 760,00				1 132,99	
Działanie 2: Zakup materiałów biurowych	*50,00*					
Działanie 3: Opracowanie i wydruk materiałów szkoleniowych	*200,00*				39,34	
Działanie 4: Zakup artykułów spożywczych	*200,00*					
Zadanie 4: Warsztaty dla nauczycieli, wychowawców, psychologów i pedagogów szkolnych: **Małe sygnały** - ważne znaczenia- przygotowujące nauczycieli do efektywnej i bezpiecznej współpracy z rodzicami w sytuacjach podejrzenia lub ujawnienia przemocy domowej, szkolnej i/lub rówieśniczej oraz cyberprzemocy, w tym z rodzicami sprawcami i osobom doświadczającymi prezmocy domowej. (16h, 2 osoby prowadzące)	7 382,33					
Działanie 1: Wynagrodzenie dla prowadzących (180zł brutto/h/osobę)	5 760,00				1 132,99	
Działanie 2: Zakup materiałów biurowych	50,00					

Działanie 3: Opracowanie i wydruk materiałów szkoleniowych	200,00				39,34	
Działanie 4: Zakup artykułów spożywczych	200,00					
CEL SZCZEGÓŁOWY 5						
Wspieranie i pomoc dla rodzin doświadczających przemocy lub narażonych na jej wystąpienie w przezwyciężaniu trudności i wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.						
Koszt całkowity celu programu	**5 313,35**					
Zadanie 1: Zapewnienie poradnictwa specjalistycznego oraz wsparcia dla osób z rodzin gdzie wystąpiła przemoc lub istnieje zgrożenie przemocą domową	5 313,35					
Zadanie 1A: Prowadzenie punktów konsultacyjnych dla rodziców (2 osoby prowadzące, 5h; 1 punkt na miesiąc)	1 795,05					
Działanie 1: Wynagrodzenie dla prowadzących (150 zł brutto/h/osobę)	1 500,00				295,05	
Zadanie 1B: Prowadzenie punktów konsultacyjnych dla dzieci i młodzieży (2 osoby prowadzące, 5h, 1 punkt na miesiąc)	1 795,05					
Działanie 1: Wynagrodzenie dla prowadzących (150 zł brutto/h/osobę)	1 500,00				295,05	
Zadanie 1C: Otwarta grupa wsparcia dla rodziców (2 osoby prowadzące, 2h, spotkanie na miesiąc)	861,62					
Działanie 1: Wynagrodzenie dla prowadzących (180 zł brutto/h/osobę)	720,00				141,62	
Zadanie 1D: Otwarta grupa wsparcia dla dzieci i młodzieży (2 osoby prowadzące, 2h, 1 spotkanie na miesiąc)	861,62					
Działanie 1: Wynagrodzenie dla prowadzących (180 zł brutto/h/osobę)	720,00				141,62	

GŁÓWNY KSIĘGOWY
Zespołu Ośrodków Wsparcia
w Piastowie
Elżbieta Sawłowska

DYREKTOR
Zespołu Ośrodków Wsparcia
w Piastowie
Katarzyna Wiśniewska